ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4143 — 13/25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1899 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 19 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1317 — ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4143

درعلیه غلطه ده (آرەولك) غزتەسی ادارەخانەسی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղ.ռ
» վեցամսեայ. 70 »
» եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փոխ 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՎՐԱՅ

Ֆիկառօ գեղեցիկ մտածում մը ունեցեր է. Նշանաւոր անձնաւորութեանց կարծիքները առնել անգլեւ-Թրանսվալեան պատերազմին վրայ, չահեկան հարցարանի մը համաձայն, որ սա կէտերէն կը բաղկանայ.

Իրաւունքը ո՞ր կողմն կու տաք. — Կը կարծէ՞ք որ աւանդութեանց և բարքերու ցեղային անհաշտութիւն մը գտնուի Պօէրներուն և անկլօսաքսոն գաղութներուն միջեւ. — Յաջողութիւնը ո՞ր կողմն պիտի մնայ և ի՞նչ դեր կը կարծէք որ պիտի կատարեն բնիկները (Մաթապէլէնները, Պէչուանաները, Պազութոները, Զուլուները)։ — Կը հաւատա՞ք որ ուրիշ տէրութեան մը, ինչպէս Գերմանիա, Հոլանտա կամ Բորթուկալ, միջամտութիւնը կարենայ հաշտարար ելք մը կարելի ընել։

Այս հարցումները ուղղուած էին պատերազմին ծագելէն առաջ, և Սըր Չարլս Տիլք՝ առաջին պատասխանողներէն մէկը՝ յոյս կը յայտնէր թէ թերեւս կարելի ըլլայ խոյս տալ արիւնհեղութենէ, — կարծիք մը որ ջուրը ինկաւ։ Գալով ցեղային անհաշտութեան, ծայրայեղ ազգասիրութիւն ծախող քանի մը անգլիացի հրապարակագիրներու երեւակայութեանը մէջ միայն կը գտնէ զայն Սըր Չարլս Տիլք եւ կ'ըսէ. «Պօէրները և Անգլիացիները շատ կը նմանին իրարու, և այն բազմաթիւ խառն ընտանիքները զորս կազմած են Հարաւային Ափրիկէի մէջ, երջանիկ ու բարգաւաճ վիճակ մը ունին»։ Բայց իր ուշադրութիւնը ուրիշ կէտի մը վրայ կը դարձնէ, որ թէեւ հարցարանէն դուրս՝ մասնաւորապէս կը հետաքրքրէ զինքը. — հանքածուխի խնդիրը։ «Մեծն Բրիտանիոյ հանքածուխի էն կարեւոր կայանը Քէփթաունն է. հետեւաբար անգլիացւոց տակ պիտի մնայ անիկա՝ որչափ ատեն որ բրիտանական կայսրութիւն մը գոյութիւն ունենայ։ Անգլիա, ամէն բանէ առաջ ծովային պետութիւն մը, հանքածուխի կայաններու գերի է, հետեւաբար ո՛չ մէկ զիջողութեան առջեւ պիտի ընկրկի պահելու համար այն կայանը որ գրեթէ բանալին է երկու ովկիանոսներուն միջեւ։»

Երկրորդ պատասխանը դարձեալ Անգլիացիի մը կողմէ ուղղուած է, երեսփոխան Սըր Փիլիփ Սթէնհօփ, որ ցեղային կամ աւանդական այն տեսակ անհաշտութիւն մը չի գտներ անգլեւսաքսոններուն և Հարաւ. Ափրիկէի Հոլանտացիներուն միջեւ որ համաձայնութիւն մը անհնար դարձնէ։ Ընդհակառակը, միեւնոյն կրօնքը ունենալնին, և երկար դարեր համանման պայքար մը մղելնին ի նպաստ քաղաքային և առեւտրական ազատութեան, կարծես աւելի տրամադիր դարձուցած է զանոնք շահերու և տեսակէտներու միութեան մը։ «Գանատայի մէջ ունեցած խնդիրնիս, կ'աւելցնէ Սթէնհօփ, պարզապէս կնճռոտ և դժուարին էր։ Այդ գաղթավայրին մէջ, երկու տարբեր ցեղեր՝ Ֆրանսացիները և Անգլիացիները՝ մէկը կաթոլիկ ու միւսը բողոքական, որոնք մեծապէս կը տարբերին իրենց քաղաքական ու քաղաքային բարքերով, այսօր միացած են կատարեալ ու ազնիւ համերաշխութեամբ մը։ Ինծի այնպէս կու գայ որ, այն իմաստուն, հաշտարար և խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը որ իրաց այս բարեբաստիկ կացութիւնը առաջ բերաւ ի Գանատա, կրնար նոյնքան յաջողիլ նաև Հարաւ. Ափրիկէի մէջ ուր պայմանները աւելի նպաստաւոր են»։ Սըր Փիլիփ Սթէնհօփ աւելի հեռուն երթալով կը գուշակէ թէ ամբողջ Հարաւային Ափրիկէն սահմանուած է ինքնօրէն դաշնակցութիւն մը կազմելու՝ Մեծն-Բրիտանիոյ հովանիին տակ, թէեւ այս խորհուրդին իրականացումը յապաղելու պատճառ պիտի ըլլայ պատերազմը՝ այն ատելութիւններուն բերմամբ զորս առաջ պիտի բերէ «Անգլիոյ նախատեսուած յաղթութիւնը»։ Գալով բնիկներուն, իրաւ է որ թէ՛ Պօէրները և թէ՛ երկրին ինքնավար Ընկերութիւնը չարաչար կերպով կը վարուին անոնց հետ, հետեւաբար, դէմ առ դէմ գտնուող ո՛չ մէկ կողմին վրայ համակրանք չունին. կը վախցուի, ընդհակառակը, որ օր՛ մը մէկը ոտքի ելլեն անոնք՝ երկրին բոլոր սպիտակամորթներուն դէմ»։

Պ'լճիոյ ազատական կուսակցութեան անդամներէն Պ. Բօլ Ժանսօն, որ Պրիւքսէլի համալսարանին ականաւոր ուսուցիչներէն մէկն է, ինքն ալ իր կարծիքը տալով կ'ըսէ թէ Պօէրներուն և անկլօսաքսոններուն միեւնոյն կրօնքը դաւանելնին պէտք էր որ դիւրացնէր անոնց միջեւ համաձայնութիւն մը, կամ գէթ՝ անոնց միջեւ եղբայրասպան պատերազմի մը առաջքը առնէր։ Պ. Ժանսօն բացարձակապէս միջամտութեան մը կողմն է. «Կը մտածեմ թէ, կ'ըսէ, քաղաքակիրթ ազգերուն պարտականութիւնն է միջամտել՝ խաղաղական լուծման մը համար, և եթէ միջազգային իրաւարարութիւնը չընդունուի, պատմութիւնը պիտի դատապարտէ զանոնք — նոյն իսկ եթէ յաղթողները ըլլան — որոնք մերժած ըլլան զայն։ Դեռ կը յուսամ որ այս տեսակ պատերազմի մը արհաւիրքը և նախատինքը պիտի խնայուին մեզի»։ Աւելորդ է աւելցնել թէ դէպքերը չիրականացուցին Պելճիացի Բրոֆէսօրին ակնկալութիւնը։

Բրոֆէսօր Լօմպրօզօ, Իտալացի հանրածանօթ ընկերաբանը, Պ. Ժանսօնէն աւելի հաստատ կերպով կը յայտնէ իր կարծիքը Ֆիկառօին. չի կրնար ըմբռնել թէ ինչպէ՞ս կարելի է ենթադրել որ ամբողջ իրաւունքը Պօէրներուն կողմն չէ, որոնց ուզածը ուրիշ բան չէ բայց եթէ հանգիստ թողուիլ իրենց երկրին մէջ։ Առաջին ճակատամարտները, կը յարէ Իտալացի բրօֆէսօրը, նպաստաւոր պիտի ըլլան Պօէրներուն որոնք առաջին կարգի հրացանաձիգներ են, բայց «ժամանակին հետ և իր հարստութեանը շնորհիւ, վերջին խօսքը միշտ Անգլիոյ պիտի մնայ»։ Օտար միջամտութիւ՞ն. ատանկ բան մի՛ սպասէք, կ'ըսէ. «դիւանագիտութիւնը ու սեղանաւորութիւնը թող չպիտի տան»։

ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՅԺԸ

Թէ լրագրութիւնը ի՛նչ ահագին ոյժ ունի աշխարհի զանազան մասերուն մէջ, բացատրելու հարկ չկայ, զի չգիտցող մը չի գտնուիր։ Բայց թէ մեր մէջ ալ գէթ համեմատական ոյժ մը ունի՞ բաղդատմամբ մեր գիրքին, երկարօրէն քննելու պէտք չկայ, անոր համար որ հաստատելու անկարօտ ճշմարտութիւն մըն է թէ լրագրաց տեսութիւնները, դիտողութիւնները եւ քննադատութիւնները — մանաւանդ այս վերջինները — գրեթէ իրենց ամբողջութեամբ «ձայն բարբառոյ յանապատի» մնալու սահմանուած են մեր մէջ, ինչպէս սովորութիւն է այլաբանօրէն ըսել՝ փոխանակ պարզապէս ըսելու թէ յօդս կը ցնդին առանց ո՛ր և է արդիւնքի։ Եթէ կայ ուշադրութեան արժանի բան մը այս խնդրին մէջ, քննելը չէ թէ իրա՞ւ է որ այս այսպէս է, որովհետեւ հակառակը բնաւ չկրնար գտնուիլ, այլ այն՝ թէ ինչո՞ւ այս այսպէս է, այսինքն ինչո՞ւ մեր լրագրութեան ձայնը օդին մէջ ցնդելու միայն սահմանուած է։ Այդ պարագան ալ չեմ կարծեր թէ դժուար ըլլայ ըմբռնել, բաւական է որ մարդ քիչ մը ուշադիր եղած ըլլայ մեր լրագրութեան ընթացքին։ Այլ զի ամէն մարդ միեւնոյն չափով չէ որ ուշադրութիւն կ'ընծայէ ո՛ եւ է երեւոյթի, բնական կամ բարոյական, մենք կը փութանք պատասխանը անմիջապէս տալով ըսել թէ պատճառը այն է որ ընդհանրապէս այն կարծիքը գոյացած է մեր ժողովրդեան մտքին մէջ թէ լրագրաց բոլոր գրածները, ըլլայ խմբագրական, ըլլայ աշխատակցի, թղթակցի կամ պատահական գրողի յօդուած, ներքին-անձնական նպատակի մը թելադրութիւններ են, այսինքն parti prisով գրուած և ոչ հանրային շահու կամ ճշմարտութեան սիրոյն նախանձախնդրութեամբ։ Ժողովրդեան կամ որ նոյնն է՝ ընթերցող հասարակութեան այս կարծիքը որ հաստատուն համոզման ձեւ մը առած է, արդա՞ր է, իրաւացի՞ է. ահա բուն քննելի խնդիրը, որովհետեւ մինչեւ որ այդ համոզումը չփոխուի, հրեշտակային անմեղութեամբ կամ Կատոնեան անաչառութեամբ ալ բան մը գրուի լրագրի մէջ, ոչ ոք կարեւորութիւն պիտի տայ, ըսելով թէ «ո՞վ գիտէ ինչ մասնաւոր դիտում ունի գրողը. անշուշտ ճշմարտութեան սիրոյն համար չէ որ գրիչը ձեռք առած է այդ բանը այդպէս գրելու»։ Եթէ անձ մը կամ հաստատութիւն մը գովուած է, անշուշտ անոր համար է, կ'ըսեն, զի շահ մը կամ ակնկալութիւն մը ունի գովողը. ընդհակառակը եթէ վար զարնուած է, նոյնքան անտարակուսելի է, կ'առարկեն, որ գրողը անձնական նկատում մը ունի՝ իրողութիւնը իր ուզած գոյնովը երեւցնելու։ Ինչ տեսակ ալ գրուի, անկողմնակալութեան ձեւ մը ցուցնելու որքան ալ ճիգ թափուի գրողին կողմէ, ընթերցողը միեւնոյն դատաստանը կ'ընէ ու կ'անցնի առանց որ և է կարեւորութիւն տալու կամ գէթ վայրկեան մը խորհելու թէ արդեօք բնաւ չըլլա՞ր որ անկեղծ ու անաչառ ըլլայ գրուածը։

Բարոյական այնպիսի կացութիւն մըն է ասիկա, որուն գոյութիւնը մատնանիշ ընել ու ողբալ բաւական չէ, այլ տարրալուծելով խնդիրը՝ ստուգել պէտք է թէ իրօք լրագրութիւնը իր կողմէն իրաւացի պատճառներ տուա՞ծ է ժողովրդեան մտքին վրայ այս համոզման կազմուելուն, թէ անիրաւ ու տարապարտուց կերպով գոյացած է այս համոզումը։

Այս հարցման պատասխանը շուտով տրուելիք տեսակէն չերեւար ըստ երեւոյթին, բայց մեր լրագրութեան ընթացքը խորազննին աչքով դիտողները ինքնին կրնան գիտցած ըլլալ ու մեզի չձգել պատասխանելու հոգը թէ ամենացաւալի և ամենադառն ճշմարտութիւններէն մէկը յայտարարել է պարզապէս՝ ըսելը թէ ժողովուրդը մինչեւ մէկ աստիճան իրաւունք ունի. և լրագրութիւնը չի կրնար ըսել թէ ի զուր գայթակղած է ան։ Այս վճիռը պատճառաբանելու նեղութիւն չի քաշեր ով որ ուշադիր հետեւած ըլլայ կամ հետեւի մեր կարգ մը լրագիրներու խմբագրականներուն, և միայն կամ պատահական աշխատակցաց ու թղթակիցներու յօդուածներուն — մանաւանդ քննադատութիւններուն, որոնց տակը ինչ ոգի ծածկուած ըլլալը ըմբռնել չկրնալու չափ միամիտ ընթերցող չեմ կարծեր թէ մնացած ըլլայ։ Ատոր համար օրինակներ տալ աւելորդ կը դատեմ, զի անոնց ամենափոքր մէկ թուումն մասանցն ընել ու վերլուծութիւնը առաջ բերել՝ ընթերցող հասարակութեան ուշիմութեանը դէմ նախատինք ըլլալ է. որովհետեւ ենթադրել կ'ըլլայ թէ ինքնին չի կրնար թափանցել կարգ մը հրապարակագիրներու գաղտնի միտումներուն, թաքուն նկատումներուն և քողածածուկ ոգիին։

ՄԱՄՈՒԼԻ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ

ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՄԷՋ

Ա.—«ՉԱՐՇԻ»Ն

Իրիկուան սեւուտիկով, անուշ կէս մութի մը մէջ դեռ մեր կառքերը կը յառաջանային՝ երբ հիւրընկալս ըսաւ ինծի.

—Քաղաք հասանք։

Քաղա՜ք..., բայց մեր չորս կողմը ծառեր ու կանանչ արօտներ միայն կան, և այգիներ՝ որոնք թուփերու տակ թաղուած են։

Մութը դեռ ամբողջովին չէ գրկած զմեզ, բայց քաղաք ըսուած բանը չ'երեւար. ոչ մարդու հետք կայ չորս դին, ոչ ալ տուն. հողագործի մէկ երկու հիւղակներ միայն իրարմէ բաւական հեռաւորութեամբ կ'որոշուին հոս ու հոն, ցածուկ խրճիթներ՝ որոնց ամբողջ շինուածանիւթը թրիքի խառնուած ցեխէ եւ ծառի ճիւղերէ կը բաղկանայ։

—Ո՞ւր է քաղաքը, կը հարցնեմ զարմացկոտ դէմքով մը։

—Մօտն է, մօտը, կը պատասխանէն խորհրդաւոր ժպիտով մը զոր չեմ հասկնար։

Վերջապէս հիւրընկալս կը բացատրէ ամէն բան։

Ատաբազար շինուած է անանկ դիրքի մը վրայ — ձորի մը մէջ, — որ հեռուանց բնաւ չի տեսնուիր։

—Քաղաքը տեսնելու համար քաղաք պէտք է մտնել, կ'ըսէ մօտեցի սիրուն աղջիկ մը որ քովս է նստած։

Ատաբազարցիները իրենց հիւրերուն երկու surprise վերապահած են. — առաջինը՝ այս մուտքն է՝ զոր կէս մը չափազանց, առեղծուածային կերպերով կը յայտնեն իրենց հիւրերուն և երկրորդը ... Չարշին զոր քիչ մը ետքը միայն զգացի։

Տասը վայրկեան չափ ալ առաջանալէ ետքը, տան մը կատարը կը նշմարուի ծառաստանի մը գոգէն՝ և հազիւ տուներուն ամբողջութիւնը սկսած ենք տեսնել, երբ փողոցը, յետոյ թաղը ամբողջ ու վերջապէս քաղքին բովանդակ համայնապատկերը մեր առջեւ տարածուած կը գտնենք, քօղարկուած մութին՝ որ ա՛լ աւելի հմայքոտ կը դարձնէր անոր տեսքը։

Քաղաք մտած էինք։

Կառքերէն վար կը ցատկենք խառն ի խուռն, երեսի վրայ ձգելով ամէն բան. կիները միջինը պէս աշխատելու սկսած են ու կառքերու մէջ խառնուած առարկաները կը փոխադրեն տուն՝ ուր կը մնանք հանգիստ առնելու։

Ծոցիս վրայ վերջին թղթակցութիւն մը ունէի զրկելիք Արեւելքին, և երբ թղթակից ատոր վրայ միայն կը մտածէի, օր առաջ կարենալ հասցնելու համար։

Սակայն ոչ թուղթ կար վրաս, ոչ ալ նամակի պահարան։

Կը հարցնեմ թէ ուրկէ՝ կարելի է գտնել զանոնք։

—Չարշիէն, կը պատասխանեն միաբերան,

—Ուրիշ տեղ թուղթ չէ՞ն ծախեր։

—Ոչ։

—Պահարա՞ն։

—Միշտ Չարշիէն։

Եւ սակայն Չարշին բաւական հեռու է ու գէթ այդ գիշերուան համար կը պարտաւորուիմ մի՛ միայն հանգիստիս վրայ մտածելու։

Նոր պէտք մըն է որ կը ծագի. — սիկառներս հատած են։

—Ծխախոտները Չարշիին մէջ կը գտնուին, կը պատասխանեն ինծի։

Վերջապէս, Չարշին «ամենայն ինչ» է Ատաբազարի համար ու նոյն իսկ տասը փարանոց լուցկի մը և կամ կտոր մը մոմ գնել ուզողը պարտաւոր է ամբողջ կէս ժամ ճամբայ կտրել՝ ուզածը գտնելու համար։

Բայց ա՛յն աստիճան հիւրասէր են տանեցիք որ բնաւ չես զգար թէ պակաս բան մը ունիս։

Անգամ մը որ հիւր գացիր, ալ կըրնաս տունը քուկդ համարել։ Ամէնէն լաւ կերակուրներ, ամէնէն լաւ անուշեղէնները, լաւագոյն բազմոցը, է՛ն շնորհքով սենեակն ու անկողինը իսկոյն քու տրամադրութեանդ տակ կը գտնես, ու բոլոր ատոնք կ'ընեն ա՛յն աստիճան բնականութեամբ մը որ շնորհակալութեան բառ մը անգամ ըսելու ժամանակ չես գտներ։

Է՛ն անուշ քուներէն մէկը քնացայ այն գիշեր, կոկիկ սենեակի մը մէջ, մաքուր անկողնի մը վրայ, ազատ մժեղներէն՝ որոնց դասական երկիրն է Ատաբազար։

Այդ անտանելի միջատներուն մէկ հատին անգամ այցելութիւնը չընդունեցայ գիշերուան ընթացքին մէջ, այնպէս որ ինծի հետ մէկտեղ Ատաբազար իջնող երիտասարդ մը՝ յաջորդ օրը զարմացած աչքերով երեսս ի վեր կը նայէր՝ կարծես հարցնելու համար թէ ո՞ր աշխարհէն կու գայի։

Եւ իրաւունք ալ ունէր զարմանալու։

Խեղճին դէմքն ու ձեռքերը ծաղկոտած էին բոլորովին՝ կարմիր ու մանրիկ ուռեցքներով՝ մժեղի խայթուածք ամէնքն ալ։

Առտուն բաւական ո՛ւշ արթնցայ ու թեթեւ նախաճաշ մը ընելէ ետքը խնդրեցի որ զիս Չարշի առաջնորդեն։

Ամբողջ գիշերը այդ չուկան միայն երազած ըլլալուս, անհամբերութենէս կը մեռնէի ժամ առաջ զայն տեսնելու համար։

Կէս ժամ վերջը հոն էինք վերջապէս, ու տեսայ այդ համբաւաւոր Չարշին՝ որ քաղքին ամենակարեւոր մասը գրաւած է՝ երկարելով անոր մէկ ծայրէն մինչեւ միւս ծայրը։

Այդ ամբողջ երկայնքին վրայ, մարդ մրջիւննոցի մը մէջ կը կարծէ ինքզինքը, այնչափ աչքառու աշխատութիւն մը կը տիրէ խանութէ խանութ։

Իզմիտ ալ չուկայ ունի, Իզմիտի չուկան ալ այցելեցի, բայց Ատաբազարինը շատ աւելի մեծավայելուչ բան մը ունի իր վրայ, հոծ, սեղմ ու բռնուած գործունէութեան տենդով մը՝ որ իր վերջին աստիճանին հասած կրնայ համարուիլ։

Ինչպէս ըսի, չուկան բռնած է քաղքին ամբողջ երկայնքը, բաժնուած բազմաթիւ ճիւղերու, երբեմն մինչեւ երեք կամ չորս կարգի վրայ։

Խանութներուն երեք քառորդը հայերու կը պատկանին և առեւտուրը կը դառնայ ընդհանրապէս մանիֆաթուրայի, ասուիի, մանր մունր առարկաներու, խողակի և ուտելիք պէտքերու, յատուկ ամէն իրեղէններու շուրջը։

Այդ չարքին մէջ կը գտնուին նաեւ շատ մը գինետուններ, սրճարաններ և զբօսավայրեր որոնք սովոր օրերու մէջ սակայն շատ լեցուած չեն։

Քաղքին մէջ ամէն մարդ իր գործը ունի և ամէն մարդ իր խանութն է, ուր կը փակուի մինչեւ իրիկուն։

Մանրավաճառ ըսուած բանը չկայ փողոցներուն մէջ, և քաղքեցիները հարկադրուած չեն բնաւ լսել այն անտանելի ու խուլոտ աղաղակները՝ որոնցմով մեր Պոլսոյ մանրավաճառները ամէն օր ականջնիս կը լեցնեն։

Բ.— ԿԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Շուկայէն դուրս, քաղքին ամէն մէկ կողմը միշտ աշխատութեան պատկերն է որ կը ներկայանայ աչքի առջեւ։

Առտուն կանուխ, կիները ոտքի են արդէն, ոմանք կուժ մը թեւերնին՝ դէպի աղբիւրները ճամբայ ելած և ուրիշներ իրենց դռներուն առջեւը՝ տան հոգերով զբաղած։

Արտ ունեցողները իրենց տուներուն առջեւ փռած են խոշոր գորգեր, ամէնքն ալ ծածկուած եգիպտացորենով կամ ցորենով, որոնք մինչեւ իրիկուն չորնալու համար այդպէս կը մնան արեւին տակ, և որոնց գլխուն վրայ հսկել պէտք է շարունակ, պաշտպանելու համար հաւերու և աքլորներու արշաւանքին դէմ։

Ուրիշ տուներու առջեւ կիներ մետաքս կը մանեն կամ բուրդ կը գզեն, չորս կամ հինգ հատ հաւաքուած քով քովի, ու բռնուած խօսակցութեան մը՝ որուն կծիկը առտուն կը սկսին քակել և որ չի հատնիր մինչեւ իրիկուն։

Տուներու մէջ միեւնոյն տեսարանն է որ կը տեսնուի։

Լոյսը ծաթելէն շատ առաջ իսկ տան կիները ոտքի վրայ են արդէն, ու գործը չէ որ կը պակսի իրենց։

Կարգի կը դնեն պարտէզէն հաւաքուած պտուղը կամ բանջարեղէնը, աչքէ կ'անցընեն խոզակները, բակերը կը սրբեն, կաթնտու կովերը, այծերը, կամ ոչխարները կը կթեն և կամ կը զբաղին տան ընդհանուր յարդարանքով։

Յետոյ կերակուր պէտք է պատրաստել, գինին կամ քացախը քննել, տղոց վրան գլուխը կարգի դնելով վարժարան ղրկել և զբաղիլ ձմրան պահուելիք պաշարեղէններուն տեղաւորումով։

Բոլոր ասոնք ինքնին բաւական ձեռք կը բռնեն ու տան կինը և աղջիկը մինչև իրիկուն ստիպուած է աշխատելու՝ ինչ որ բնական յատկութիւն մը դարձած է իրեն համար։

Ոչ տրտունջ կայ բերաններն ոչ ալ յոգնութեան արտայայտութիւն մը կը տեսնուի իրենց դէմքին վրայ։

Կ'աշխատին առանց աղմուկի, թէեւ խօսակցութիւնը պակաս չէ իրենց քով. կը ճռուողեն անուշ, երկարաձգուող լեզուով մը՝ որ ամէնէն աւելի այս քաղքին մէջ կը չեշտուի իր սիրուն եղանակաւորումով։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

«ՋՈՐՊԱՃԻՆ ՈՒ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ»

Զօրպաճիի ու գրագրի յաւիտենական հարցը այս օրերս կը յուզուի նորէն լրագրութեան մէջ։

Եթէ քիչ մը ընդլայնենք, պետի ու պաշտօնեայի ընդհանուր հարցին առջեւ է որ կը գտնուինք, ուր չ'արժեր որ մասնաւորենք, ստորաբաժնենք զայն՝ քանի որ պաշտօնեային դիրքը միշտ միեւնոյնն է, ի՛նչ ասպարէզի մէջ և սանդուխին ո՛ր աստիճանին վրայ ալ ըլլայ։

Այս ցաւը կայ միշտ և ամէնուրեք, ուր բարոյական կամ իմացական դրամագլուխը հնչուն դրամագլխին դիմելու պէտքը կը զգայ արդիւնաւորուելու համար։

Մենք տակաւին չենք կրցած ըմբռնել թէ աշխատութիւնն ալ, ըլլա՛յ ձեռքի, ըլլա՛յ մտքի, դրամագլուխ մըն է, որ պէտք է իր շահու արդար բաժինը ունենայ։ Եւ այն դրամատէրը որ կը տեսնէ թէ իր շահած տարեկան՝ օրինակի համար՝ 500 ոսկիին 200ը իր պաշտօնեաներուն տալ ստիպուած է, կը գժուի, և իր չարշըի մարդու տրամաբանութեան հետ չի կրնար հաշտեցնել որ իր մէկ քանի պաշտօնեաները, որոնք ստակ չունենալնուն համար մարդ չեն, 100էն 40ի համեմատութեամբ չահակից ըլլան իրեն։ Հոս է ահա՛ որ ծնունդ կ'առնէ չարիքը։

«Ո՛վ որ ստակ չունի՝ մարդ չէ. ո՛վ որ չէ յաջողած ստակ ունենալ, մարդ չէ կրցած ըլլալ։» Ընդհանրապէս այս է մեր ըմբռնումը, այս է մեր սեւեռեալ ու անյեղլի գաղափարը, և շատ քիչ է մեր մէջ թիւը անոնց որոնք տարբեր կերպով կը խորհին։ Մինչդեռ շատ հին է այն առածը որուն մէջ ըսուած է. «Ես քեզի հարուստ պիտի չըլլաս չըսի, մարդ պիտի չըլլաս ըսի»։

Եթէ կը տարակուսիք ըսածիս ճշմարտութեանը վրայ, ո եւ է ընկերութեան մը մէջ փորձեցէք գովեստը ընել այն ինչ ուսուցչին, այն ինչ գրագէտին, կամ այն ինչ արուեստագէտին ու անոնց գործերուն. և պիտի տեսնէք որ մեծամասնութիւնը անմիջապէս պիտի ըսէ ձեզի. «Քանի՞ կ'առնեմ, էֆէնտիմ, ատ քուլին բաժնեքը. ամէնն ալ աղէկ ամմա՛, մարդ չէ կրցեր ըլլալ ան. աս օրուան օրս քանի՞ ոսկի կրցեր է քով քովի դնել։» Եւ իսկոյն, իբր բաղդատութեան եզր, ցոյց պիտի տան այն ինչը որ արժանիքէ զատ ամէն բանով, բաղդին բերմունքովը կամ այս ու այն անխոստովանելի միջոցներով կրցած է այսքան հազար ոսկի դիզել։

Եւ որովհետեւ ստակ չունեցողը մարդ չէ, հետեւաբար պէտք չէ որ իբր մարդ ապրի, կ'եզրակացնենք. ու ահա այս իմաստուն(՛) տրամաբանութեամբ է որ իբր արջառ կամ գրաստ կ'ուզենք գործածել ու չահագործել ամէն անոնք որ դրամ չունին, և որոնք սակայն մեր հնչուն դրամագլխէն աւելի կը նպաստեն թերեւս մեր գործերուն բարգաւաճմանը։

Որովհետեւ ստակ չունեցողը մարդ չէ և իբր մարդ ապրելու իրաւունք չունի, ինչո՞ւ համար արդար չափով վարձատրենք զինք։ Անօթի չմնալու չափ կերակուր, ըլլայ նոյն իսկ ամենայոռի ու անբաւական սնունդ պարունակող տեսակէն, մերկ չմնալու չափ զգեստ՝ կը բաւեն անոր։ Եւ ինչո՞ւ լաւագոյնին ճաշակը, լաւագոյնին բաղձանքը տանք. այդ գաղափարը ունենալն իսկ մե՛ղք մըն է իրեն։

Գիտեմ մարդիկ որ կը խորհին թէ աղքատին տղան չաքարին համը առնելու չէ որ չվարժուի ու չբաղձայ։ Ուրիշներ՝ որոնք կարեկցութիւնը ջղային տկարութիւն կը համարին։ Ուրիշներ ալ որ «աղքատը աղքատ մնալու է» սկզբունքը կը դաւանին։

Եւ այս կարգի մարդիկ՝ իրենցմէ ո՛ և է կերպով կախում ունեցող մէկը, որ բարա չունենալուն համար մարդ չէ ըստ իրենց, բայց թերեւս իրենցմէ շատ աւելի կ'արժէ խելքով ու մտքով, երբ տեսնեն թէ կրցած է իր բարոյական յատկութեանց շնորհիւ անուն մը և համակրութիւն շահիլ գնահատողներու ո՛ և է շրջանակի մը մէջ, նախանձի որդը կը սկսի կրծել իրենց սիրտը, ու կ'առնեն տապարը քանդելու համար ինչ որ կը կարծեն թէ դրամի ուժին պէտք է սեփական ըլլայ միայն։

Բացառութիւններուն միշտ յարգանք. բայց ըստ մեծ մասին այս գաղափարներով չաղուած ուղեղի զանգուածներէ, այս զգացումներով սնած սիրտերէ է որ կը պահանջենք արժանիք գնահատել ու աշխատութիւն վարձատրել գիտնալ։

Նախ այս գաղափարները արմատախիլ ընելու միջոցը խորհինք, քարոզենք ու գործադրենք. և յետոյ ձեռք առնենք աղային ու պաշտօնեային հարցը, որ ինքնին լուծուած կրնայ համարուիլ արդէն, երբ վերեւ յիշուած գաղափարները ուղղուին։

Գատըքէօյ — ԱԼՏԷՊԱՐԱՆ

ՄԱՀՈՒ ՊԱՏԻԺԸ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 6/18ին Աղեքսանդրիոյ մէջ ոճրագործ մը կախուեր է։ 1895 Յունիս 19էն ի վեր ժողովուրդը այսպիսի դէպքի մը ականատես եղած չէր։ Կախուողն էր քաղքին Կինենիս թաղին մէջ բնակող կաֆիր մը (գիշերապահ) որ ոճիր մը գործած էր։ Կառափնատը հաստատուած էր Մուհարրէմի դուռնէն 50 մեթրի չափ հեռու։ Անհամար բազմութիւն խռնուած էր կառափնատին չուրջը, և 250ի չափ ոստիկաններ, սուինաւոր հրացաններով, կարգապահութեան կը հսկէին։ Ժամը 5ին, դատապարտեալը՝ Մուհամմէտ Ալի Օղլու՝ բանտին կառքովը կախաղանին հրապարակը բերուեցաւ, ուր իրեն կարդացուեցաւ մահուան վճռագիրը, և հարցուեցաւ թէ ըսելիք մը ունէ՞ր։ Դատապարտեալը պատասխանեց թէ կ'ուզէր աղօթել, և քանի մը վայրկեան կառքին մէջ թողուեցաւ։ Բիչ ետքը, դատապարտեալը՝ դահճին առաջնորդութեամբ՝ կառափնատ հանող 18 աստիճաններէն վեր ելաւ։ Այդ պահուն ոստիկանները իրենց հրացանները ամբոխին կողմը ուղղեցին, և այդ դիրքին մէջ մնացին մինչեւ որ կախման գործողութիւնը աւարտեցաւ։ Դահիճը չուանը դատապարտեալին վիզը անցուց և ոտքով աթոռը մէկդի նետեց։ Դատապարտեալը մէկ քանի երկվայրկեան ջղաձգական շարժումներ ըրելէն ետքը, աչքերը իրենց կոպիճներէն դուրս ցցուեցան, և մեռաւ։ Կախուելէն 4 վայրկեան վերջը սիրտը տակաւին տկար կերպով կը տրոփէր։ Դատապարտեալին մարմինը կախուած մնաց մինչեւ ժամը 6 ու կէս, և յետոյ նորէն կառքը դրուելով դիականարան տարուեցաւ։ Եգիպտացւոց «Տէպլէն» նոյն օրը Թէլ-էլ-Պարուտ մեկնեցաւ, ուր ուրիշ դատապարտեալ մըն ալ պիտի կախուէր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ
ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Երէկ իրիկուն առնուած հեռագիրներ հետեւեալ նորագոյն լուրերը կը հաղորդեն Անգլիոյ և Թրանսվալի պատերազմին վրայ.

Լոնտոն, 23 հոկտ. — Պաշտօնական հեռագիր մը համաձայն, Էլանտսլակթի առման առթիւ Անգլիացիներուն կորուստն է 180 մեռեալ և վիրաւոր։ Անգլիացիները նաև Պօէրներէն քանի մը գերի բռնած և երկու թնդանօթ գրաւած են։ Անգլիացիները ետ առին նաև երկաթուղիի զրահապատ կառախումբ մը զոր Պօէրներուն ձեռքը թողուլ պարտաւորուած էին անգլիացի ինը գերիներով։

Քէյփթաուն. — Պօէրները նորէն սկսան կրակ ընել Տընտիի վրայ։ Լրագիրները կ'ըսեն թէ Անգլիացիները Կլէնքօէն ելք մը կատարեր են որ բոլորովին յաջողեր է։ Էլանտսլակթի ճակատամարտին մէջ Պօէրներուն կորուստն է հինգ հարիւր հոգի, առանց հաշուելու գերիները։ Պատերազմի դաշտէն առնուած վերջին հեռագիրներու նայելով, Եուլ զօրավարը երկու կողմէն յարձակում կրելէ ետքը թողուցեր է Տընտին։ Չի հաստատուիր այն լուրը թէ Պօէրները յաղթութիւն մը տարած ըլլան Կլէնքօէի մօտ։

Տուրպան. — Պօէրներու բազմաթիւ խումբ մը Մէլմէթի վրայ կը քալէ Զուլուլանտի մէջ։

Լոնտոն. — Երեսփ. Ժողովին մէջ ելմտական նախարար Սըր Մայքըլ Հիքս Պիչ արտօնութիւն խնդրեր է ութ միլիոն ոսկիի թղթադրամ շրջաբերութեան հանելու համար։ «Գանձը, յարեր է նախարարը, կը յուսայ թէ այդ գումարը բաւական պիտի ըլլայ պատերազմի ծախքերուն, որոնց գաղթավայրերն ալ պիտի մասնակցին եթէ Անգլիացիները յաջողին։ Այդ մասին կառավարութիւնը տարակուսելու պատճառ մը չունի։ Մինչեւ հիմա ձեռք բերուած արդիւնքները փայլուն են։ Եթէ այս օրուան լուրերուն մէջ մտահոգութիւն պատճառող բաներ կան, պէտք չէ սակայն մոռնալ թէ Հարաւային Ափրիկէի մէջ անգլիական զօրութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ։»

Սըր Մայքլ Հիքս Պիչի առաջարկութիւնը ընդունուեցաւ 28ի դէմ 336 ձայնով։

Տէլակոայի խնդիրը. — Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, ուրբաթ օրը, հարցում եղաւ Տէլակոան Անգլիոյ կողմէ գրաւուելու խնդրին վրայ։ Պ. Պալֆուր պատասխանեց թէ Տէլակոան գնելու մասին ո և է պայմանադրութիւն չէ կնքուած։

Առանց թելի հեռագիր. — Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը Մարքոնիի առանց թելի հեռագրին ընկերութեան հետ պայմանադրութիւն մը կնքեց, որպէս զի այդ դրութիւնը բրիտանական բանակին մէջ գործածուի հարաւային Ափրիկէի պատերազմին առթեւ։ Եօթը սպաներ շաբաթ օրը հարաւային Ափրիկէ պիտի երթային անթել հեռագրի դրութիւնը գործածելու համար, որով հեռագրական հաղորդակցութիւնները գերծ պիտի մնան խզուելու վտանգէն։

Զօրավար Սիմընս. — Վիքթորիա թագուհին երկրորդ կարգի զօրավարի աստիճան շնորհեց Սիմընս զօրավարին, վասն զի Կլէնքօէի յաղթանակը անոր անձնական քաջութեանը արդիւնքն է։ Զօրավարը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, ծանրապէս վիրաւորուած է։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ
Պ. ՉԷՄԲԸՐԼԷՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ գահաճառին ուղերձին վիճաբանութիւնները կատարուելէ առաջ քանի մը հարցապնդումներ եղան նախարարութեան, որոնցմէ երկուքը կարեւոր են։ Առաջինը ըրաւ Պ. Մաք Նէյլ որ հարցուց գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի թէ հարաւային Ափրիկէի ինքնավար Ընկերութիւնը թշնամութեանց սկսելէն պիտի օգտուի՞ չվճարելու համար այն դրամական հատուցումը որ որոշուած է Ճէյմսընի արշաւանքին առթիւ։ Պ. Չէմպըրլէն պատասխանեց թէ հատուցման գումարը տակաւին սահմանուած չէ, վասն զի անցեալ յուլիսին երկու կողմերը որոշած էին իրաւարարութեան դիմել։ Արդի պարագաներուն մէջ, յարեց նախարարը, անկարելի է գիտնալ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ այդ իրաւարարութիւնը և հետեւաբար ինքնավար Ընկերութեան պարտքը։ Երկրորդ հարցապնդումը ներկայացուց պահպանողական Պ. Սէթըն Քառ որ կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեց վերջերս իրլանտացի քանի մը երեսփոխաններու և մանաւանդ Պ. Ռէտմընտի խօսած ճառերուն վրայ, Թրանսվալի գործին նկատմամբ։ Պ. Սէթըն Քառ հարցուց թէ կառավարութիւնը ի՛նչ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ իրլանտացի երեսփոխաններուն խիստ լեզուն զսպելու համար։ Այդ պատճառաւ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ։ Իրլանտացի երեսփոխան Պ. Ռըտմընտ ըսաւ. «Որովհետեւ խնդիրը անձիս վրայ է, կ'ուզեմ երկու խօսք ըսել։ Քրիւկէր նախագահին համակրական ուղերձ մը ղրկելով, ուրիշ բան չըրի, բայց եթէ վեհ. Թագուհիին թոռանը օրինակին հետեւեցայ. Գերմանիոյ կայսեր ըսել կ'ուզեմ։»

Պ. Պալֆուր. — Կը խոստովանիմ թէ բնաւ պիտի չկասկածէի որ Պ. Ռըտմընտ իբրեւ օրինակ առնէ այն օգոստափառ անձնաւորութիւնը որուն անունը տուաւ։ Շատ մը կէտերու մէջ բաղդատութիւն կարելի չէ ընել, մանաւանդ սա պարագային համար թէ Գերմանիոյ կայսրը ո՛չ անգլիական հպատակ է և ոչ ալ Խորհրդարանի անդամ։

Պ. Ռըտմընտ. — Իրաւ է. բայց Գերմանիոյ կայսրը գնդապետի աստիճան ունի Անգլիոյ բանակին մէջ։ (Ծափահարութիւններ)։

Պ. Պալֆուր. — Գալով ինծի եղած հարցումին էական մասին, կը պատասխանեմ թէ առաջին անգամը չէ որ այս Խորհրդարանին քանի մը անդամները իրենց աջակցութիւնը խոստացած են Ն. Վեհափառութեան թշնամիներուն, բայց այդ աջակցութիւնը միշտ բարոյական աջակցութիւն մը եղած է։ (Ժպիտներ և ծափահարութիւններ)։ Պատճառ ունիմ կարծելու թէ այս անգամ ալ ուրիշ անգամներու պէս պիտի ըլլայ։ Կը կարծեմ թէ Երեսփ. Ժողովը կարեւորութիւն պիտի չի տայ այս միջադէպին։

Յետոյ վերսկսաւ գահաճառին ուղերձին վիճաբանութիւնը և ձեռք առնուեցաւ Պ. Ֆիլիբ Սթէնհօբի առաջարկութեան վիճաբանութիւնը։ Անմիջապէս խօսքը տրուեցաւ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէնի որ քառորդ ժամու միջոց մը ունեցած էր պատրաստելու Սըր Ուիլեէմ Հարքորթի քննադատութիւններուն պատասխանը։ Պ. Չէմպըրլէն նախ համեստ և հաշտարար շեշտով մը ըսաւ թէ կ'ուզէ շնորհակալութիւն յայտնել իր հակառակորդին, չափաւոր լեզու մը գործածած ըլլալուն համար։ Գաղթային նախարարը յարեց.

«Բայց հիմա ճառերու ատենը անցած է, նոյն իսկ անոնց համար որ կրնային մինչեւ մէկ աստիճան շփոթեցնել կառավարութիւնը։ Կռիւին արդիւնքը պետական մարդոց ձեռքը չէ։ Ասոր համար կը վախնամ որ արտասանուած ճառերը ընդդիմադիր կուսակցութեան կողմէ ըլլալուն համար, իբրեւ արդիւնք պարկեշտ համոզման և պատասխանատուութեան, մի՛ գուցէ Քրիւկէր նախագահը քաջալերեն յարատեւելու իր ընդդիմութեանը մէջ։»

Պ. Չէմպըրլէն այս խօսքերը մեղմութեամբ արտասանելէ ետքը երբ կարգը եկաւ պատասխանելու Պ. Սթէնհօբի առաջարկութեան, շեշտը փոխեց. յանկարծ խիստ ու ջախջախիչ լեզու մը գործածել սկսելով ըսաւ.

«Մենք ամէն տեսակ վիճաբանութիւն և պարկեշտ ու ողջամիտ քննադատութիւնները ընդունողներէն ենք. բայց ատոնք երկու տիտղոսներ են զորս չեմ կարող տալ առաջարկութեան հեղինակին։» (Բուռն բողոքներ ընդդիմադիրներու նստարաններէն)։

Պ. Սբէնսըր. — Պ. ատենապետ, կը հարցնեմ թէ ատենաբանը իրաւունք ունի՞ անպարկեշտ և անպատիւ կոչելու երէկուան իմ խօսած ճառս, քանի որ խղճիս համաձայն խօսած եմ Խորհրդարանի և երկրին առջեւ։ (Ծափահարութիւններ)։

Ատենապետ. — Ոչ. ատենաբանին գործածած լեզուն հակառակ է Ժողովիս սովորութիւններուն։ Ի կարգ կը հրաւիրեմ զայն։ (Ընդդիմադիրներու բոլոր նստարաններէն երկարատեւ ծափահարութիւններ)։

Պ. Չէմպըրլէն. — Պ. Ատենապետ, յարգանօք կը խոնարհիմ Ձեր որոշումին առջեւ և ետ կ'առնեմ ինչ որ նախատական նկատուած է խօսքերուս մէջ. բայց կը կրկնեմ թէ այս Ժողովին մէջ շատ քիչ անգամ կը լսուին առաջարկութեան տիրոջ երէկուան ճառին նման ճառեր։

Պ. Սբէնսըր. — Բաւական է որ ի կարգ չհրաւիրուեցայ։ (Ծափահարութիւններ)։

Պ. Չէմպըրլէն. — Առաջարկութեան տէրը խառնեց Ճէյմսընի արշաւանքին ետքը կատարուած քննութեան մոխիրները։ (Ազատականներու կողմէ բուռն ծափահարութիւններ։) Արդ, այնպէս կը նկատեմ թէ այդ վիճաբանութիւնը փակուած է (ձայներ. «ո՛չ. ո՛չ») տեղեկագրովը այն յանձնաժողովին զոր այս Ժողովը տնօրինեց։ Այդ յանձնաժողովին ես ալ ներկայացայ հարցաքննուելու համար։ Միտքս ըսի, և կը կարծեմ թէ երեսփոխաններէն շատ քիչերը պիտի հաւանին որ առաջարկութեան հեղինակը քննադատէ խօսքս։ Պ. Ատենապետ, ի՛նչ իրաւունք ունի ինծի ասպարէզ կարդալու։ (Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը խստիւ կը բողոքէ։) Միթէ իմ դատաւո՞րս է։ (Նորէն բողոքներ։ Կառավարական երեսփոխանները կը ծափահարեն։) Տրամադիր չեմ գոհացնել անոր հակառակասիրութեամբ լեցուած հետաքրքրութիւնը։ (Ընդդիմադիրները կ'ընդմիջեն։ Ձայներ «ի կարգ»։) Կը խաբուի։ Պիտի չպատասխանեմ։ (Հեգնական ծափահարութիւններ։) Եթէ ընդդիմադիրներուն պետը և Մոնմաութի երեսփոխանը (Սըր Ուիլեէմ Հարքորթ) որոնց երկուքն ալ նոյն յանձնաժողովին անդամ էին, կ'ուզեն որ բացատրութիւն տամ այն ատենուան ընթացքիս վրայ, անոնց պիտի տամ, վասն զի ոչ միայն պատուաւոր երեսփոխաններ, այլ պատուաւոր մարդիկ ալ են։ (Ընդդիմադիրները կը բողոքեն։)

Պ. Սբէնսըր. — Պ. Ատենապետ, հակառակ Ձեր կողմէ ի կարգ հրաւիրուելուն, ատենաբանը նորէն այն տեսակ բացատրութիւն մը գործածեց որուն համար յայտարարած էր թէ ետ կ'առնէ։

Ատենապետը — Ատենաբանը անուանարկիչ բան մը չըսաւ պատուարժան երեսփոխանին դէմ։ (Ծափահարութիւններ)։

Պ. Չէմպըրլէն աւելի հանդարտած, խորհրդարանական ոճով մը խօսքը շարունակեց սապէս.

«Այն օրէն երբ պաշտօնի կոչուեցայ, յուսացի թէ խաղաղութիւնը պիտի պահպանուի. խաղաղութեան համար մաքառեցայ։ Եթէ, այսօր, կը պատերազմինք, պատճառը այն է թէ կան կարգ մը բաներ զորս Քրիւկէր նախագահը, և իր բարեկամները ու խորհրդականները միշտ որոշած են մեզի չի տալ։ Մանաւանդ թէ մեզի համար խնդիր է պաշտպանել կարգ մը սկզբունքներ որոնք այս տէրութեան հիմերը կը կազմեն, և առանց անոնց գոյութիւն պիտի չունենանք։ (Ծափահարութիւններ։) Որո՞նք են ուրեմն այդ սկզբունքները։ Ամէնէն առաջինը սա է. եթէ կ'ուզենք մեր կացութիւնը պահպանել հանդէպ միւս ազգերուն. եթէ կ'ուզենք հարաւային Ափրիկէի մէջ պահել մեծ տէրութեան մեր գոյութիւնը, պէտք է ամէնուն ցոյց տանք թէ կարող ենք պաշտպանել բրիտանական հպատակները, այն ամէն տեղերը, ուր կը նեղուին հարստահարութեանց և անիրաւութեանց։ Երկրորդ սկզբունքը այն է թէ հարաւային Ափրիկէի և բրիտանական տէրութեան օգտին համար Մեծն Բրիտանիա պէտք է գերակշիռ տէրութիւն մը մնայ հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Աւասիկ թէ ի՛նչու այսօր կը պատերազմինք։ Կը հրաւիրեմ ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամները ըսել թէ իրենք ալ մեզի չափ փափաքող չե՞ն բրիտանական հպատակներու շահերու պաշտպանութեանը և Մեծն Բրիտանիոյ գերակշռութեան պահպանութեանը։ Ենթադրենք թէ ազատական կուսակցութիւնը իշխանութեան վրայ եղած ըլլար և բանակցութիւնները յաջողած չըլլային, ինչպէս մեզի եղաւ. ի՞նչ պիտի ընէին. ե՞տ պիտի առնէին իրենց պահանջումները. իրենց համաքաղաքացիները պիտի մատնէի՞ն. հարաւային Ափրիկէն պիտի կորսնցնէի՞ն։ (Նախարարական նստարաններէն «այո՛» հեգնական ձայներ կը լսուին)։ Աղէկ գիտէք թէ այդպէս պիտի չընէին։ Պիտի պարտաւորուէին քայլ մը աւելի առաջ երթալու և բանի ոյժ գործածելու հոն ուր համոզումը չէ յաջողած։ Պիտի պարտաւորուէին պատերազմ ընելու։ Ուրեմն բնաւ տարբերութիւն մը չկայ անոնց և մեր քաղաքականութեանը միջեւ։»

Պ. Չէմպըրլէն մանրամասնօրէն պարզեց 1884էն ցայսօր կատարուած բանակցութիւնները։ Կէտ առ կէտ պաշտպանեց պահպանողական կառավարութեան ձեռք առած բոլոր միջոցները։ Իր կողմէ Սըր Ալֆրէտ Միլների և ասոր կողմէ ալ Պ. Քրիւկէրի ուղղուած հեռագիրները մանրամասնօրէն պարզեց, ըսաւ թէ զանոնք հրատարակութեան տալով բնաւ մտադիր չէր եղած ձգտեալ վիճակը աւելի ծանրացնել և թէ իր պարտքը կատարած էր այդ հեռագիրները հրատարակելով։ Պատասխանելով այն մեղադրանքին թէ հեռագիրներուն մէջ յապաւումներ ըրած է, ըսաւ թէ իր ջնջած մասերը բնաւ վերաբերութիւն չունին եղած վէճին հետ։ Պ. Չէմպըրլէն ընդարձակօրէն պարզեց Պլօմֆօնթէնի խորհրդակցութիւնները և ըսաւ թէ անոնց անյաջողութեան ամբողջ պատասխանատուութիւնը կ'իյնայ Քրիւկէր նախագահին վրայ։ Գաղթային նախարարը շուտով անցաւ գերիշխանութեան խնդրին համար Սըր Ուիլեէմ Հարքորթի ըսածներուն վրայէն։ Յետոյ սապէս շարունակեց.

«Կարելի է որ գերիշխանութիւն բառը բացորոշապէս գրուած չըլլայ այն պաշտօնագրին մէջ զոր Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը ուղղեց Քրիւկէր նախագահին 1897 հոկտեմբերէն առաջ. բայց գերակշռութիւնը բնաւ ջնջուած չէ. եթէ բառը արտասանուած չէ, պատճառը այն է թէ այդ կէտը բնաւ զանց առնուած չէ։ Ընդդիմադիրներու պետը ըսաւ թէ պէտք չէր որ բառի մը վրայ վիճաբանէինք. հիմա բառի մը գոյութեա՞նը վըրայ պիտի վիճաբանինք։»

Պ. Չէմպըրլէն մէջ բերաւ Պ. Պալֆուրի խօսքերը՝ հարաւային Ափրիկէ զօրք ղրկելու գործին վրայ և ըսաւ.

«Մեր կատարած բոլոր բանակցութիւններուն մէջ մեր նպատակը եղած է որ երկու ցեղեր հաւասար իրաւունք վայելեն, բրիտանական հպատակները պաշտպանուին և Թագուհիին գերիշխանութիւնը հաստատուի։ Մենք ամէնէն աւելի ջանացած ենք պահպանել խաղաղութիւնը որի հետ որ ըլլայ, բայց կան բաներ որոնք խաղաղութենէն աւելի կարեւոր են, և թէ խաղաղութիւնը ձեռք բերելու համար երբեմն հարկ է պատերազմ ընել։ Մենք խաղաղութիւնը պահպանել ուզելով մեր համաքաղաքացիներու շահերը վտանգել կամ մեր գերակշռութիւնը տկարացնել չուզեցինք։ Քրիւկէր նախագահը լուծեց խնդիրը։ Կոչում ըրաւ պատերազմի Աստուծոյն։ Լաւ ուրեմն, ամենայն յարգանքով և լրջութեամբ կ'ըսեմ թէ կ'ընդունինք անոր մարտահրաւէրը, մտածելով որ մեր դատը արդար է։»

Պահպանողական Սըր Էտուարտ Քլարք պատասխանեց Պ. Չէմպըրլէնի. բաղդատութեան դրաւ Անգլիոյ ջախջախիչ զօրութիւնը և Թրանսվալի տկարութիւնը։ Նիստին վերջերը Պ. Ճոն Մորլի կէտ առ կէտ պատասխանեց Պ. Չէմպըրլէնի և իր ճառը ծափահարութիւններով ընդմիջուեցաւ։ Աւասիկ եզրակացութիւնը.

«Մաճուպայի վրայ խօսուեցաւ։ Կը ցաւիմ որ այս Ժողովին մէջ այս միջոցիս այդ տեսակ բառ մը կ'արտասանուի. բայց քանի որ եղաւ, թոյլ տուէք բարձրաձայն ըսել թէ որչափ կը ցաւիմ (Ծափահարութիւններ և սուլումներ) որ Լորտ Ռօզպէրի այս տեսակ առիթէ մը կ'օգտուի և բնաւ նկատողութեան չառներ մեր ամէնուս վրայ ծանրացող դժուարութիւնները։ (Ծափահարութիւններ) Կը ցաւիմ այնպիսի բառ մը արտասանած ըլլալուն համար որ կարծեցնել կու տայ թէ մենք, յաւիտենական հաւատարիմ հետեւողները այն մարդուն որ այն ատեն ազատական կուսակցութեան պետն էր, (երկարատեւ ծափահարութիւններ) պատրաստ ըլլանք լքելու անոր մեզի կտակած աւանդութիւնները և օրինակները։ (Ծափահարութիւններ)։ Աւելի ըսելիք մը չունիմ, միայն սա պիտի յայտարարեմ թէ հանդարտ խիղճով պիտի քուէարկեմ ձեզի ներկայացուած առաջարկութիւնը։»

Յետոյ Պ. Պալֆուր խօսելով համակարծիք գտնուեցաւ Պ. Չէմպըրլէնի։ Այսպէս քուէարկութեան դրուեցաւ Պ. Սթէնհօբի առաջարկութիւնը որ, ինչպէս ծանուցինք, կը պարսաւէր կառավարութեան կողմէ կատարուած բանակցութեանց եղանակը, ըսելով որ պատերազմ առաջ բերած է։ Պ. Սթէնհօբի առաջարկութիւնը մերժուեցաւ մեծամասնութեամբ։

ՍԱՄՈԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ — Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ ուրբաթ օրը եղած հարցումի մը պատասխանելով, Պ. Պալֆուր յայտարարեց թէ ցարդ ո և է որոշում տրուած չէ Սամոայի կղզիներու ապագայ վարչութեանը համար։

ՄՈՐԱՎԻՈՅ ՅՈՅԶԵՐԸ. — Հոլլէշաուէն (Մորավիա) կը հեռագրեն թէ կիրակի իրիկուն ծայրայեղութիւններ գործուեր են։ Հրէաբնակ քանի մը տուներու ապակիները կոտրտեր և երկու վաճառատուն կողոպտուեր են։ Տուն մը այրուեր է։ Ոստիկան զինուորները միջամտեր են։ Երկու հոգի կան մեռած և քանի մը հոգի ալ վիրաւորուած։ Զինուորները միջամտելով վերջ տուեր են շփոթութիւններուն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Եորկիոս Թագաւորը, որ Բարիզ կը գտնուի, երեքշաբթի օրը այցելութիւն տուաւ Նախագահ Պ. Լուպէի, որ յետոյ փոխադարձ այցելութեան գնաց Եորկիոս թագաւորին։

ԶՕԼԱՅԻ ԴԱՏԸ. — Փորձ-քննիչներու կողմէ Զօլայի դէմ բացուած դատը յետաձգուեցաւ մինչեւ դեկտեմբեր 18։

ՊԷՐԼԻՆԷՆ առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Նօրտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկ կը հերքէ անգլիական լրագրի մը այն լուրը թէ Գերմանիոյ կայսրը Ուինտսորի մէջ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Քոմպըրլէնտի դուքսին հետ, Պրաունշվիքի գահուն յաջորդութեան խնդիրը կարգադրելու համար։

ՌՈՒՍԵՐԸ ՊՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ՄԷՋ — Նովոյէ Վրէմիա կը ծանուցանէ թէ ներկայ ամսուն Պորթ-Արթուրի մէջ թաղապետական նախնական վարժարան մը պիտի հաստատուի, Բուշքին Բանաստեղծին անունով. Պիտի ընդունուին, բացի ամէն դասակարգի ռուս տղոցմէ, չինացի տղաք, որոնց ծնողքը ուզեն ռուսերէն ուսուցանել տալ իրենց զաւակներուն։ Վարժարանը երկու բաժանում պիտի ունենայ, մէկը 40 ռուս աշակերտներով և միւսը 30 չինացի աշակերտներով։ Միեւնոյն ատեն պատերազմական նախարարութեան կողմէ նախապատրաստական վարժարան մը պիտի հաստատուի՝ Քուանկ-Թունկ թերակղզիին ռուս պաշտօնեաներուն երկու սեռէ տղոց համար։ Պիտի ունենայ երկու դասարան, թէ՛ մանչերու և թէ աղջիկներու համար, համանման ծրագիրներով։ Վարկեր յատկացուած են նաեւ թէ մանչերու և թէ աղջիկներու յատուկ բարձրագոյն վարժարաններ հաստատելու համար, որոնք յառաջիկայ տարուան աշունին պիտի բացուին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՉԻՆ. — Ամսոյս վերջերը չինացի նաւային վեց սպայ Ռուսիա պիտի երթան նաւային բարձրագոյն վարժարանին դասերուն հետեւելու համար։

ԵՈՐԿԻՈՍ ԻՇԽԱՆԻՆ ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ. — Քոբենհակէն Պերլինէր Լոքալանցայկէր լրագրին ուղղուած հեռագիր մը կը հաստատէ այն լուրը թէ Յունաստանի Եորկիոս իշխանը պիտի նշանուի Կալէսի Վիքթորիա իշխանուհիին հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ. — Պուլկար նախարարները՝ Պ. Պ. Նաչեվիչ ու Թէնեվ, որոնք Վիէննա կը գտնուին, շաբաթ օրը խորհրդակցութիւն մը ունեցեր են Լանտէրպանքի տնօրէն Պ. Բայմէրի և Պանքվէրայնի տնօրէն Պ. Պաուէրի հետ։ Խորհրդակցութեան առարկայ եղեր է նոր փոխառութեան մը հիմը։ Պանքային ներկայացուցիչները կը պահանջեն քոնթրոլ մը հաստատել Պուլկարիոյ կառավարական արդիւնքներուն վրայ։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Իւլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Արշիպեղագոսի կղզիներու նահանգին Իտարէի Ժողովին առաջին քարտուղար Ֆէյզի էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տուեցաւ Բաղդէացիներու Պատրիարք Տ. Ապտըլեաւշու էֆ.ի։ Բ. կարգի Օսմանիէ՝ արտաքին գործոց նախարարութեան առեւտրական ճիւղին տնօրէն Նիքոլաքի էֆ.ի։

ԱՅՏԸՆԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ. — Իզմիրէն շաբաթ օրուան թուականով կը գրեն թէ ուրբաթ օրը Այտընի նահանգին մէջ երկրաշարժի ցնցումներ չեն զգացուեր։ Հինգշաբթի օրը Տէյիրմէնճիքի մէջ զգացուած ցնցումէն շուկային մէջ պատ մը փլեր է, սակայն վտանգաւոր հետեւանք մը չէ ունեցեր։ Իզմիրի անգլիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Քըմպէրլանտ Սէրայքէօյ գացեր է երկրաշարժէն արկածեալ վայրերը անձամբ աչքէ անցընելու համար։ Իզմիրէն շարունակ ատաղձ, և այլն կը ղրկուին արկածեալ վայրերը։ Իզմիրի անգլիական հիւանդանոցին մէջ դարմանուող տասնըմէկ հիւանդներէն երեք խուլ կիներ բժշկուած ըլլալով, իրենց տեղերը՝ Տէնիզլի ու Սէրայքէօյ ղրկուեր են։

—Քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովը 50,000 ղրուշի նպաստ տոմսակ ղրկեց Խարբերդի նահանգը, 45 հազար Եանեա և 100,000՝ Պրուսա։

—Այտընի նահանգէն ուզուած 400 հիւսն և 200 որմնադիր անմիջապէս Իզմիր պիտի ղրկուին։

—Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 1,433,172 ղրուշի։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ դեսպան Պառոն ֆոն Քալիչէ երկուշաբթի օրը Վիէննայէն ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս դառնալու համար։

—Աւստրիոյ դեսպանատունը խնդրեց Բ. Դուռնէն որ Սոֆիայէն Կ. Պոլիս եկող աւստրիական հպատակներուն անցագիրները վիզէի գործողութեան չենթարկուին։

ԽՏԻՎԻՆ մայրը շաբաթ օրը մայրաքաղաքէս պիտի մեկնի դէպ ի Հաղոս ուր հրաւիրուած է իր որդւոյն՝ Ապպաս փաշայի կողմէ։ Ն. Բարձրութիւնը անկէ Աղեքսանդրիա պիտի դառնայ իր մօրը հետ։ Խտիվին մայրը Լոյտի շոգենաւով մը, որ յատկապէս վարձուած է, ճամբայ պիտի ելլէ Կ. Պոլսէն։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանին կինը՝ Տիկին Մառի Բանսա, որ քանի մը ամիսէ ի վեր Իտալիա կը գտնուի իր ընտանիքին մօտ, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս կը դառնայ։

—Դեսպան Պ. Բանսա դեսպանատան քանի մը պաշտօնեաներով երէկ Պրուսա ուղեւորեցաւ որսորդութեան համար։

—Իտալիոյ դեսպանատունը վաղը Թարապիայի ամարանոցէն Բերա պիտի փոխադրուի։

—ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ընդհանուր տնօրէն Սըր Համիլթըն Լանկ առջի օրը կայսերական պալատ երթալով տեսակցեցաւ առաջին քարտուղար Թահսին պէյի հետ։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Կայս. արտասովոր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշա հոկտ. 16ին (Ն. Տ.) Գահիրէէն Մարկ գացեր է, քանի մը շաբաթ հոն մնալու համար։

—Սուտանի կալուածահամարը կատարող յանձնաժողովը իր պաշտօնը տակաւին աւարտած չըլլալով, մինչեւ տարւոյս վերջը ո և է հողի վաճառում պիտի չկատարուի։

—Եգիպտոսի ելմտական նախարարութեան հասոյթի գլխաւոր ճիւղերը, տուրքեր, մաքսեր, դրոշմաթուղթ, արձանագրութիւն, եւայլն միացուելով պիտի յանձնուին ընդհանուր տնօրէնի մը որ նոյն նախարարութեան բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն մէկը պիտի ըլլայ։ Այդ ծրագրին ուսումնասիրութիւնը քանի մը ամիսէն պիտի կատարուի։

—Ռոմէրօ փաշա որ Եգիպտոսի առողջապահական ընդհանուր տնօրէնի պաշտօնէն հրաժարած էր, բամբակի մանարանի Նոր Ընկերութեան մը տնօրէն կարգուած է տարին երկու հազար եգիպտական ոսկի թոշակով։

—Եգիպտոսի կառավարութիւնը օրինագիծ մը կը պատրաստէ վաշխառութեան դէմ։ Այդ օրինագիծը տէրութեանց հաւանութեանը պիտի ենթարկուի, վասն զի Եւրոպացիներուն համար ալ գործադրելի պիտի ըլլայ։

—Գահիրէի քաղաքին մաքրութեան վերաբերեալ ծրագրին նկատմամբ տակաւին վերջնական որոշում մը տրուած չէ։ Գահիրէի Ջուրերու Ընկերութեան վարչական Խորհուրդին Նախագահ Պօղոս փաշա Նուպար, որ այդ նպատակով բանակցութիւններ կը կատարէր Եւրոպայի մէջ, դեռ Լոնտոն կը գտնուի և բանակցութիւնները կը շարունակէ։

—Հոկտ. 15էն16ի գիշերը Մանսուրայի Բլանթա գործարանին մէջ հրդեհ ծագելով բամպակի 326 հակեր այրեր են. եղած վնասը 1500 անգլիական ոսկի կը հաշուուի։

ԿՐԵՏԷԻ իսլամ կարօտեալներուն համար 1500 պարկ ալիւր ղրկուեցաւ Նպաստամատոյց յանձնաժողովին կողմէ։

ԱՆՊԱՇՏՕՆ ՎԻՃԱԿԻ ԹՈՇԱԿ. — Յայտնի է թէ անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակները կը գոյանան կառավարական բոլոր պաշտօնեաներու թոշակներէն վար դըրուած հարիւրին մէկով։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ մինչեւ հիմա յատկացուած անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակները կը համապատասխանեն վար դրուած հարիւրին մէկէն գոյացած գումարին, որոշեր է որ ասկէ վերջը անպաշտօն վիճակի թոշակ ուզողներուն ամսականները այդ կարգի թոշակներու բացը մնացածներէն յատկացուի։

ՄԶԿԻԹՆԵՐ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց, կայս. անձնական Գանձուն ծախքով մզկիթներ կառուցանել՝ գաղթականներու նորահաստատ գիւղերուն մէջ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ներքին ապրանքներու մաքսատան մէջ գործուած զեղծումներուն համար առաջին քարտուղար Մահմուտ էֆ. ալ հարցաքննութեան ենթարկուած է։ Կատարուած քննութեամբ հաստատուեր է որ Խայիմ անուն հրեան, որ այդ զեղծումներուն մասնակից է, մաքսային պաշտօնեաներուն տուները երթալով, կը խորհրդակցի եղեր զեղծումները գործելու եղանակին վրայ։ Գնահատիչ Ճէմալ էֆ. ալ իբրեւ մասնակից հարցաքննութեան պիտի ենթարկուի։ Իգտամ կ'իմանայ թէ վաճառականները, այդ գործը գոցելու նպատակով, վաթսուն ոսկի տուեր են և թէ այդ դրամը գողցուած գումարէն զեղչուելով՝ իբր հասոյթ արձանագրուեր է։

ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ. — Կ'ըսուի թէ մինչեւ որ վերջնական որոշում մը տրուի, Պոլսոյ կողմը հանուած ապրանքներէն քարափի տուրք պիտի չառնուի։

ՔՈԼԵՐԱՆ ՊԱՍՐԱՅԻ ՄԷՋ. — Հոկտ. 7 էն (Ն. Տ.) մինչեւ 21, Պասրայի մէջ քոլերայէ 29 դէպք ու 24 մահ պատահած են։

ԱՆՏԻՈՔԻ ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ. — Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդը, կ'ըսէ Քօնսթանթինուբոլիս, իմանալով որ Անտիոքի Պատրիարքութեան մետրապոլիտներէն երեքը գումարուելով Անտիոքի Յունաց Պատրիարք ընտրած են Լաթաքիոյ մետրապոլիտ Տ. Մէլէթիոսը, որոշեր է հարկ եղածը ի գործ դնել՝ վերոգրեալ երեք մետրապոլիտներու ապօրէն ընթացքին նկատմամբ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ նաւաբաժին մը մօտերս պիտի այցելէ Միջերկրականի նաւահանգիստները։

ԹԷՐՍԱՆԷԻ աւազաններուն մէջ անցեալ մարտէն մինչեւ սեպտեմբերի վերջը ութսունըվեց նաւեր նորոգուած են, որոնց 39ը՝ օսմ. մարտանաւ, 36ը՝ Մախսուսէի շոգենաւ, և միւսները մասնաւոր Ընկերութիւններու։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ. — Կ. Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ հոկտ. 4 էն 11 պատահած մահերու թիւն է 157, որոնց 1ը՝ կեղծմաշկէ, 2ը՝ թիֆոյէ, 5ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութենէ և միւսները սովորական ախտերէ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմը Սէլանիկ գտնուած միջոցին երկու սպայ որսորդութեան համար մակոյկով մօտերը գացած և փոթորիկի բռնուելով խեղդուած էին։ Արդ, ուրբաթ օրուան թուականով կը գրեն Լ. Հէրըլտի թէ հինգշաբթի առտու եւրոպական ժամ 5 ուկէսին Պաղչէ Ջիֆթլիկի մօտը բնակող գիւղացիները մարդու դիակ մը գտեր և կարծեր են թէ ծովին մէջ խեղդուած անգլիացի երկու սպաներէն մէկուն ըլլալու է։ Անգլիական հիւպատոսարանը իմանալով, կէս օրէն ետքը հիւպատոսը՝ օսմ. դատական պաշտօնեայի մը, թաղապետական բժիշկի մը և ոստիկանութեան քանի մը պաշտօնեաներու հետ Պաղչէ Ջիֆլիկ գացեր է շոգեմակոյկով։ Մարմինը 300 եարտա հեռուն գտնուեր է այն տեղը ուր նաւակը զարնուած էր։ Մարմինը մասամբ աւազին մէջ մխուած էր և բաւական նեխած։ Դէմքը անճանաչելի էր։ Գլուխին վրայ քիչ մը խարտեաշ մազեր միայն կային։ Մարմնոյն վարի մասը մերկ էր։ Իբր հագուստ՝ կապոյտ գիծերով պատռած փանէլա մը, չալիկ մը և բաճկոնակ մը որուն գրպանները պարապ էին։ Մարմինը դագաղի մը մէջ դրուելով քաղաք տարուեր և հոն յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է։ Օսմ. զինուորներ և ոստիկաններ մասնակցեր են յուղարկաւորութեան։ Այն միջոցին երբ դագաղը փոսը կ'իջեցնէին, օսմ. զինուորները երեք անգամ հրացան պարպեր են։ Արսաեբ Թորփիլնաւը որուն կը պատկանէր վախճանեալը, Սէլանիկէն քանի մը օր առաջ մեկնած ըլլալով՝ կարելի չէ եղեր ճշդել թէ այդ սպան նոյն մարտանաւէ՞ն է թէ ոչ։

ՀՌՈԴՈՍԻ ֆրանսական փոխ-հիւպատոս կարգուեցաւ Պ. Ֆռատէ տը Պէլլայ։

ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ. — Սէլանիկի մէջ ֆէսի գործարան մը հաստատելու համար դիմում ընողները խնդրեր են որ ֆէսի պատրաստութեան նախնական նիւթերը մաքսէ զերծ ըլլան։ Նաեւ գործարանի արտադրութիւնները ներքին մաքս չվճարեն։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ. — Երէկ կայանէն մայրաքաղաքս ժամանեցին ութ տունէ եռեսունը հինգ իսլամ գաղթականներ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիի Ընկերութեան տնօրէններէն Պ. Պ. Հիւկնէն ու Քիւլման և վարչական Խորհուրդին Նախագահ Տոքթ. Զանտէր երէկ առտու Տէրինճէ գացին զբօսական պտոյտի համար։

ՄԻՆ ԿՂԶԻՆ Թաղականութեան նախագահին ու անդամներուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամը աւարտած ըլլալով, նոր ընտրութեան ձեռնարկուած է։

ՄՈՒՏԱՆԻԱՅԻ մաքսատան սեպտեմբերի հասոյթը 180,000 ղրուշ եղեր է։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատունը երէկ Պեօյիւքտէրէի ամարանոցէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ՊՈԼՍՈՅ ընդհանուր ոստիկանապետի պաշտօնը փոխանորդաբար կը վարէ քննիչ ժողովին նախագահ Հիւսէին Հիւսնի էֆէնտի։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.—Ճիտտէէն կը գրեն թէ ձավայի խալամ ուխտաւորներու առաջին մասը հոն ժամաներ է։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Քոսթաքի փաշա Անթոբուլօ կը պատրաստուի իր պաշտօնատեղին ուղեւորել։ Ելմտական նախարարութիւնը հրահանգ ստացաւ վճարել անոր ճամբու ծախքը։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ.—Իզմիրի Ամալթեա լրագիրը կ'ըսէ թէ Սէլանիկի հելլէնական փոխհիւպատոս Պ. Ցէլեան՝ Այնորոզ գացեր է Կ. Պոլսոյ նախկին Պատրիարք Տ. Յովակիմ Գ.ի յանձնելու հելլէն կառավարութեան մէկ նամակը որով կը խնդրուի որ ընդունի Աղեքսանդրիոյ Յունաց Պատրիարքութեան ընտրելիութիւնը։ Տ. Յովակիմ գրաւորապէս մերժեր է այդ առաջարկութիւնը։

ՊԷՐՈՒԹԻ ֆրանսական բժշկական վարժարանին շէնքը պիտի ընդարձակուի, վասն զի ուսանողներու բազմութեան շատ նեղ կու գայ։ Շինութեան ծախքը երկու միլիոն ֆր. կը հաշուուի։

ՈՉԽԱՐՆԵՐ. — Վերջին երեք ամիսներուն Կ. Պոլիս բերուած ոչխարներու թիւը ութսուն հազարէն աւելի է։

ԱՖԻՈՆ. — Վերջին շաբթուն Կ. Պոլսէն հարիւր քսան սնտուկ աֆիոն ղըրկուեցաւ Հօլանտա։

ՔՍԱԿԱՀԱՏ.— Երէկ կամուրջին այն մասին վրայ, ուր կղզիի շոգենաւերը կը մօտենան, Մօշոն անուն հրեայ քսակահատ մը ձերբակալուեցաւ։ Վրայէն գըտնուեցան հարիւր յիսուն ոսկիի չափ զանազան տեսակ դրամներ։

ԲԵՐԱՅԻ Սամանճի փողոցին մէջ, առջի գիշերը, Մուսթաֆա անուն մարդ մը ուզեց տուն մը մտնել բռնութեամբ, բայց մէջը բնակող Եվանկելոս անուն երիտասարդ մը իմանալով փորձեց արգելք ըլլալ։ Մուսթաֆա դաշոյն մը քաշեց. երիտասարդը ետ կեցաւ և առաջինը բռնի բացաւ դուռը։ Նոյն տունը բնակող Խարալամբօ անուն մարդ մը որ այդ միջոցին սանդուղէն վար կ'իջնէր, դէմ առ դէմ եկաւ Մուսթաֆայի հետ որ դաշոյնը անոր սրունքը մխեց։ Մուսթաֆա այդ ոճիրը գործելէ ետքը սկսաւ վեր ելլել, բայց Սէրաֆիմ անուն ուրիշ մարդ մը յաջողեցաւ տապալել զայն և դաշոյնը ձեռքէն խլել։ Այդ պայքարին ատեն Սէրաֆիմի մատները կտրտեցան։ Մուսթաֆա որ ձեռքէն վիրաւորուած էր, սկսաւ փախչիլ, սակայն ոստիկանները աղմուկը իմացած ու հոն փութացած ըլլալով, ձերբակալեցին զայն։

ԲԵՐԱՅԻ Գըլըպուրնը թաղը հանրատունի մը մէջ, առջի գիշերը, Ալի անուն մարդ մը դաշոյնով վիրաւորեց Մառի անուն կին մը՝ քնացած միջոցին։ Այդ անձը երբեմն Բերայի թաղականութեան բարապան ըլլալով, այդ միջոցին ուզեր է Մառիի հետ յարաբերութիւն ունենալ եւ սպառնալիք ալ ըրեր է։ Կնոջը բողոքին վրայ Ալի պաշտօնանկ եղած ըլլալով, անկէ ի վեր ոխ պահած է եղեր Մառիի դէմ։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ.—Հարուստ կին մը որուն խլութիւնը և ականջներուն բզզիւնը բժշկուած էր Նիքօլսըն հաստատութեան արհեստական թիմբաններովը, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 ֆր. որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունին յիշեալ թիմբաններէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան (Institut) հասցէին՝ Longcotrt, Gunessbuy, London W.

ԱԶԳ. ԾԽԱԽՈՏԻ ՕՍՄ. ՌԷԺԻԻՆ

Ծխախոտի օսմ. Ռէժիի պատ. բաժնետէրերը սովորական ընդհանուր ժողովի հրաւիրուած են առաջիկայ 3/15 նոյեմբեր չորեքշաբթի օ՛ր, միջօրէէն ետքը ժամը մէկուկէսին՝ Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ կեդրոնին մէջ՝ Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա։

Օրակարգ

2. Վաւերացում 1898-99 շրջանին հաշուեկշռին և հաշիւներուն։
3. Շահաբաժինին որոշումը։
3. Վարիչներու անուանումը։

Ժողովին մասնակցելու համար, առնուազն երեսուն բաժնեթուղթ ունեցող բաժնետէրերը իրենց բաժնեթուղթերը պէտք է ներկայացնեն ամենէն ուշը՝ առաջիկայ 4 նոյեմբեր 99 (23 հոկտ. Հ. Տ.) շաբաթ օրը

Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Ընկերութեան կեդրոնին.

Պէրլինի մէջ՝ դրամատէր Պ. Ս. ՊԼԱՅՌՀՕՏԷՐԻ (Behresntrasse).

Լոնտոնի մէջ՝ Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին, 26, Trogmorten Street.

Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Պանքային մասնաճիւղին, 7, Մէյէրպէր փողոց.

Վիեննայի մէջ՝ ՔՐԵՏԻ ԱՆՇԹԱԼՏԻ (կայս. և թագ. առանձնաշնորհեալ աւստրիական վարկի Ընկերութիւն՝ վաճառականութեան և ճարտարարուեստի համար)

Իւրաքանչիւր բաժնետէրի պիտի տրուի ընդունագիր մը՝ որ իբր մուտքի տոմսակ պիտի ծառայէ իրեն։

Որոշումները կը տրուին ժողովին ներկայ անդամներուն մեծամասնութեան քուէով։ Անոնցմէ իւրաքանչիւրը այնչափ ձայն պիտի ունենայ որչափ անգամ որ երեսուն բաժնեթուղթ ունի, թէեւ անդամ մը չի կրնար տասնէն աւելի ձայն ունենալ իր անուան համար, ոչ ալ քսան ձայն՝ թէ՛ իբր իր անուան համար և թէ՛ իբր փոխանորդ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Խառն Ժողովին այսօրուան նիստը յետաձգուած ըլլալուն, Ս. Պատրիարք Հայրը ուղղակի Պատրիարքարան գնաց ուր մասնաւորապէս պիտի զբաղի Նըպաստից Սնտուկին վերաբերեալ հաշուական գործերով։

Կը լսենք թէ Ն. Սրբազնութիւնը մըտադիր է նոր դիմում մը ընել Ազգին կարող դասակարգին մարդասիրական զգացումներուն, գաւառացի կարօտեալներուն և որբանոցներուն նպաստներ հասցնելու համար, որոնց պէտքը անհրաժեշտ կը դարձնեն յաջորդաբար Պատրիարքարան հասնող խնդրանքները և վերահաս ձմրան առաջ բերած պէտքերը։

—Ս. Պատրիարք Հայրը նկատելով որ Շիշլիի գերեզմանատան դրան շինութեան գործը առկախ կը մնայ տակաւին, գերեզմանատան Յանձնաժողովը յաջողած ըլլալով գանձել 800 ոսկիի չափ պահանջք՝ ննջեցեալներու տէրերէն, յանձնարարած է այդ մարմնին որպէս զի նորանոր դիմումներով ջանադիր ըլլայ գանձել այդ գումարը որուն միջոցաւ պիտի հոգացուի գերեզմանատան դրան շինութեան ծախքը։

—Ուսումնական Խորհուրդը այսօր, ժամ 6ին, բացառիկ նիստ մը ունեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ի պատիւ Մամուրեանի յոբելեանին որ յառաջիկայ կիրակի պիտի տօնուի Իզմիրի մէջ։ Ուսումն. Խորհուրդը աչքէ անցուց իր պատրաստել տուած արծաթեայ կոթողիկը որ վաղուան Թղթատարով պիտի ղրկուի յարգելի յոբելեարին։ Վաղուան Թըղթատարով պիտի ղրկուին նաեւ շնորհաւորական նամակներ Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան, ուսուցիչներու, գրասէր եկեղեցականներու և Մամուրեանի համակրող ուրիշ բազմաթիւ անձերու կողմէ։ Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական նամակ մը պատրաստած է զոր պիտի ղրկէ՝ նուէրով մը մէկտեղ։

Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան շնորհաւորական ուղերձը խմբագրելէ և ստորագրելէ զատ, Մամուրեանի յոբելեանին անհատապէս ալ պիտի մասնակցի Բարթող էֆ. Թէլեան, ըստ որում յարգելի յոբելեարը իր նախորդը եղած է ատենօք՝ իբրեւ դիւանապետ Ազգ. Պատրիարքարանի։

Արդէն իսկ Իզմիր ղրկուած նուէրներու մասին հետեւեալ տեղեկութիւնները կը կարդանք Սուրհանդակի մէջ։

«Համբաւաւոր Ֆրանսացի ծերակուտականի մը կինը, որ դուստրն է Աշարիկեանի, Զմիւռնիոյ եկեղեցւոյն մէջ թաղուած, Տիկին Ռեգինէ, Բարիզէն 1000 ֆրանք ղրկեր է յոբելեանի յանձնաժողովին նախագահին։ Զմիւռնիացի Օր. Մառի Կ. Արապեան 40 ոսկիի գումար մը հանգանակելով Մելքիսեդեկ Սրբազանին յանձնած է։ Կալկաթայէն, Եգիպտոսէն, Պարսկաստանէն և Ռուսաստանի այլ և այլ քաղաքներէն, ինչպէս նաեւ Ս. Էջմիածնէն և ուրիշ քաղաքներէ նուէրներ հասած են։ Յակոբոս Վ. Շահպազեան ոսկեայ մատանի մը կը նուիրէ, որուն վրայ յոբելեարին անունը գրուած է. իսկ Կրօն. Ժողովոյ անդամ Կարապետ Աւագ քահանայ Սէթեան ոսկեայ սիրտ մը կը նուիրէ՝ իբր սրտանուէր շնորհաւորութիւններուն հետ։»

—Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետը ունենալով Ա. գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտին, կայս. պալատ գնաց և կայսերազուն Իլյաս Շէվքէթ էֆէնտիի մահուան առթիւ ցաւակցութիւն մատոյց։ Յետոյ, Պատրիարքարան երթալով, նախագահեց Կրօնական Ժողովին որ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

Մայր Եկեղեցւոյ քահանայից դասէն Կրօն. Ժողովին ներկայանալու հրաւիրուած քահանաները ներկայացան, որոնցմէ Ժողովը լսելով հարկ եղած բացատրութիւնները, խրատներ ու պատուէրներ տուաւ և յորդոր կարդաց միանգամայն որ Մայր-Եկեղեցւոյ քահանայից յարատեւ բարեկարգութեան հոգ տարուի, և առ այս արժան դատեց ծերունի աւագերեցին իբր օգնական՝ Տէօրէն Խորհուրդ մը կազմել, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ քահանայից բարեկարգ ընթացքին հսկել, և իրեն դիմող քահանաներուն առաջարկութիւնը լսել և կարեւոր տնօրինութիւններ ընել։

Ժողովը կարդաց Թուլչայի եկեղեցիին Հոգաբարձութեան մէկ գիրը, որմէ տեղեկացաւ թէ՝ Երեւում քահանայ Թուլչայէն մեկնած և գացած է Ֆօքշան, ուր թափառական կը շրջի, և թէ հոգաբարձութիւնը Ֆօքշան ղրկած է անոր վերաբերեալ Պատրիարքական պաշտօնագիրը, որ կը հրամայէ Մուշի Առինչ գիւղը երթալ, որուն վրայ քահանայ ձեռնադրուած է։

Ժողովը կարդաց Շողիկեան Սերովբէ էֆ.ի մէկ գիրը, որով լրագրական էջերու մէջ իր մասին հրատարակուած աննպաստ տեղեկութեանց դէմ բողոքելով քննութիւն կը պահանջէր։ Ժողովը իր նախորդ որոշմանագրութիւնները աչքէ անցընելով, տեսաւ որ իր իրաւասութեան սահմանին մէջ Շողիի կրկնամուսնութիւնը չեղեալ նկատուած և պսակ ձեւացող քահանան կանոնական ապաշխարութեան ենթարկած է, իսկ Շողիկեան Սերովբէ էֆ.ի անձին նկատմամբ որ և է որոշում և տնօրինութիւն չունի, հետեւաբար նոր քննութիւն մը կատարել տալու հարկ չը տեսաւ։

Կրօն. Ժողովի նիստէն ետքը, երկու ատենապետ Սրբազանները և Փոխանորդ Սրբազանը առանձին խորհրդակցութիւն մը ունեցան Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

—Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ նախագահեց նաեւ Նպաստից Յանձնաժողովին։

Նախապէս եղած որոշման համաձայն, հաղորդուեցաւ Յանձնաժողովին թէ՝ որբանոցներու և նպաստընկալ վարժարաններու բաշխուելու համար իբր կեդրոն որոշուած վայրերը 10 սնտուկ գիրք ղրկուած են. ասոնցմէ 3 սնտուկ Երզրում, 3 սնտուկ Ատանա, 2 սնտուկ Սըվազ և 2 սնտուկ Արաբկիր ղրկուած է։

Յանձնաժողովը գաւառներէ հասած կարօտութեան գրերը կարդալով, որոշեց 250 ոսկի Վան, 150 ոսկի Բաղէշ և 30 ոսկի Երզնկայի ամենակարօտ գիւղերը ղրկել՝ կարօտեալներու բաշխուելու համար, որպէս զի յառաջիկայ տարուան ցանքի համար հարկ եղած ցորենը կարենան գնել։

Յանձնաժողովը Բալուի Որբանոցին վերաբացման մասին հարկ եղած միջոցներու գործադրութիւնը յանձնեց իր Սրբազան նախագահին։

—Վանէն Պարսկաստան գաղթած Շազօեան Աւետիս անուն տխրահռչակ քահանան, որուն դաւանափոխութիւնը ծանուցինք քանի մը ամիս առաջ, իրեն արժանաւոր հետեւող մը ունեցեր է, Գրիգոր Կարսցեան անուն վարժապետ մը, ինքն ալ Վանեցի, որ վերջերս կաթոլիկ եղեր է Ուրմիայի մէջ։ Շարժառիթը սապէս կը պատմուի։ Յունիսի սկիզբները Ուրմիայի Հայոց դպրոցին քննութիւնը կատարուելով, հոգաբարձութիւն և ծընողք կը դիտեն թէ տղաքը ո՛չ միայն բան մը չէին սորված, այլ եւ կոպտ ու անքաղաքավար վարմունք մը ունէին դասարաններուն մէջ, իրենց ուսուցչին՝ Կարսցեանի հետեւողութեամբ որ անոնցմէ վար չէր մնար. ուստի կը հարկադրուին պաշտօնանկ ընել զայն։ Կարսցեան կաթոլիկ միսիոնարներուն դիմելով, դաւանափոխ կ'ըլլայ, Կովկաս կ'անցնի, անոնց ծախքով դասագիրքեր կը գնէ Երեւանէն և Ուրմիա կը վերադառնայ ուր միսիոնարական դպրոցին մէջ ուսուցչական պաշտօնի կը կոչուի տարեկան 150 թումանով, մինչդեռ ազգ. դպրոցէն տարեկան 85 թուման միայն կը ստանայ եղեր։ Տարեկան 65 թումանի համար իր մայրենի Եկեղեցիէն հրաժարող այս պարոնին դաւանափոխութեան դրդիչը եղեր է վերոյիշեալ Շազօեան քահանան որ կ'աշխատի եղեր ուրիշներ ալ իրեն հետեւցնել։

—Գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Սալիսէի աստիճան շնորհել Պետական Խորհուրդի անդամ Իլիաս էֆէնտիի (անդամ Թաղ. ժողովոյ) որդի և Բ. Դրան արտաքին Թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Տիգրան էֆ. Զայեանի, որ ուսեալ և համակրելի երիտասարդ մըն է, և տեղական ֆրանսերէն թերթերուն կ'աշխատակցի գողտրիկ յօդուածներով։

—Ֆէրիգիւղցիները բաղդ չունին։ Իրենց Աղքատանոցը ձեռքէ հանելնէն ետքը, հիմակ ալ եկեղեցիին փակելու հարկին մէջ կը գտնուին, վասն զի այնքան հինցած ու խարխլած է որ փլչելու վըտանգ կը սպառնայ։ Թաղ. Խորհուրդը երէկ Տնտեսական Խորհուրդին ներկայանալով պարզեց այդ վիճակը։ Տնտես. Խորհուրդը որոշեց ճարտարապետական քննութեան մը ենթարկել զայն, միեւնոյն ժամանակ խնդրելով Կրօն. Ժողովէն որ պահ մը եկեղեցական արարողութիւնները դադրեցնելու հրաման տայ՝ մինչեւ որ հարկ եղած նորոգութիւնները կատարուին։

Գանտիլլիի Թաղ. Խորհուրդի անդամներն ալ ներկայացան երէկ յիշեալ Խորհուրդին, իրենց եկեղեցիին շինութեան հաշիւներու խնդրի մասին, բայց պատասխանուեցաւ թէ երկու շաբաթէն նըկատողութեան պիտի առնուի այդ խնդիրը։

—Եէնի Գափուի Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցապատկան գետին մը գնելու և եկեղեցին նորոգելու արտօնութիւն խնդրած է Պատրիարքարանէն։

ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Փոխադրուած է, Բերա, Թագսիմ փողոց թիւ 1 տունը, և հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջը, ժամը 7-10 (Ը. Թ.)։ 6—12

ԶԱՊԷԼ ՏՕՆԷԼԵԱՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ
Բ. ԳԻՐՔ

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառներուն քով, 4 ղրուշի։

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Հոկտեմբեր 22ի թերթէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ԿԼԷՆՔՕԷԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ
ՆՈՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուրբաթ առտու Կլէնքօէի մէջ տեղի ունեցած ճակատամարտը, որ ութ ժամէ աւելի տեւեց, ամէնէն մեծն է Անգլիոյ և Թրանսվալի միջեւ պատերազմը սկսելէն ի վեր։ Նաեւ առաջին ճակատամարտն է որուն վրայ ճշգրիտ ու մանրամասն տեղեկութիւնները առնուած են։ Սըր Ճօրճ Հուայթ զօրավարին կողմէ ուղղուած պաշտօնական հեռագիրներէն զատ, հեռագրական գործակալներու, լրագրական թղթակիցներու և մասնաւորներու կողմէ հեռագիրներ տեղացած են Լոնտոն ուրբաթ գիշեր մինչեւ առտու։ Աւասիկ հաղորդուած լուրերը.

Պօէրները հարտար ռազմագէտի մը փորձը տուին։ Մինչդեռ Ժուպէր զօրավարին զօրախումբը, Ջոլթհաունի ու Նիւքէսըլի ճամբով և Լէնկս-Նէքի կիրճէն իջնելով, Սիմընս զօրավարին զօրախումբին ճակատէն կը յարձակէր Տընտիի և Կլէնքօէի մէջ, միւս կողմէ Օռանժի զինուորները Վան Ռէէնէնի կիրճէն դուրս ելլելով, կը կտրէին Տընտիէն Լէտիսմայթ տանող նահանջի գիծը։ Այդ կերպով Պօէրները կ'անջատէին Սիմընս զօրավարը Հուայթ զօրավարէն և ետեւի կողմէն կը յարձակէին Կլէնքօէի և Տընտիի վրայ։ Յատակագծին առաջին մասը բաւական յաջողեցաւ։ Հինգշաբթի օրը Օռանժի յառաջապահները հասած էին՝ Լէտիսմայթէն Տընտի տանող երկաթուղիի գծին մօտ, մինչդեռ Թրանսվալցիները կը հաստատուէին Կլէնքօէի մօտակայ բարձունքներուն վրայ։ Մեծ ու պզտիկ ընդհարումներ տեղի ունեցած էին։ Լէտիսմայթէն Տընտի գացող կառախումբ մը Էլանտսլակթի մէջ յարձակում մը կրելով գրաւուեցաւ։ Կառախումբին մէջ գըտնուող ուղեւորները գերի տարուեցան և անասունները գրաւուեցան։ Նոյն միջոցին անգլիացի հազարապետ Լամինկ, որ Կլէնքօէի հիւսիսային կողմը հետազօտութեան մը կը կատարէր, զարնուեցաւ բազմաթիւ Պօէրներու և խոհեմութեամբ նահանջեց։ Պօէրները ուրբաթ օրուան յետաձգած էին ընդհանուր յարձակումը։ Արդարեւ այդ յարձակումը ուրբաթ առտու արշալոյսին կատարուեցաւ։ Թրանսվալի թնդանօթաձիգները մինչդեռ առտուան ժամ 5ին սկսած էին ռմբակոծել Կլէնքօէն, բայց Օռանժի զինուորները կենդանութեան նշան չէին տար Էլանտսլակթի կողմէն։ Սիմընս զօրավարը որ քիչ մը տեղեկութիւն ունէր Պօէրներուն յատակագիծէն, Կլէնքօէի բանակեղին զինուորները երկու մասի բաժնած էր։ Մէկը Թրանսվալցիներուն դէմ կը դնէր և միւսը Կլէնքօէի հարաւային կողմը, Վաշպանքի մօտ, կը պատրաստուէր Օռանժի զինուորներուն դէմ դնելու։ Ժամ 5ին երկու հրետանիները սկսան կրակ ընելու, որ չորս ժամ տեւեց։ Պօէրներու թնդանօթները որոնք վերէն վար ռումբ կ'արձակէին, չէին յաջողեր և ռումբերու շատերը կ'իյնային Կլէնքօէի բանակեղին հարաւային կողմը։ Անգլիական թնդանօթները, որոնք բազմաթիւ էին, վարէն վեր կ'արձակուէին, ծանր աւերումներ պատճառելով Պօէրներու դիրքին մէջ։ Պօէրներու պատնէշները հետզհետէ լռեցին և ժամ 9ին (Ը. Ե.) թնդանօթի ձայն չէր լսուէր։ Յարձակողները միշտ կը սպասեն Օռանժի զինուորներուն օգնութեանը. ասոնց յառաջապահները առջի գիշերը կեցած էին որոշուած տեղը, բայց եկող գացող չէր կար։ Սիմընս զօրավարը տեսնելով որ Պօէրները մինակ մնացած են, անմիջապէս կանչեց Վաշպանք ղրկուած անգլիական վաշտերը։ Զօրավարը հաւաքեց իր բոլոր ունեցած ոյժը և հարաւի կողմէ վախնալու բան մը չունենալով, որոշեց ամբողջ զօրութիւնը ուղղել դէպ ի հիւսիս։ Հրամայեց յարձակիլ և գրաւել Կլէնքօէի շրջակայ բլուրները։ Երեք վաշտեր ճամբայ ելան։ Ամէնէն առաջ կը քալէին Իռլանտացի հետեւակները, յետոյ անգլիացի արձակազէնները և ապա բնիկներուն վաշտը։ Միւս վաշտերը իբրեւ պահեստ կը սպասէին։ Կլէնքօէի թնդանօթները իրենց բոլոր ոյժով կ'աջակցէին բրիտանական զօրքերու յարձակումին։

Պօէրները, իրենց պատնէշներուն ետին ապաստանած, բուռն հրացանաձգութիւն մը կը կատարէին յարձակողներուն վրայ։ Կռիւը սոսկալի էր, վասն զի անգլիական երեք վաշտերէն երեք հարիւր հոգի մեռած էին։ Սիմընս զօրավարը իր զինուորներուն գլուխը անցաւ, բայց նոյն միջոցին գնդակ մը կուրծքը մխուելով զօրավարը գետինը ինկաւ։ Կէս օրը մէկ ժամ անցած, կատաղի ընդդիմութենէ մը ետքը, Պօէրները իրենց դիրքերը լքանելով սկսան նահանջել։ Անգլիական թնդանօթները լռեցին։ Յարձակումը կատարող անգլիական երեք վաշտերէն այնչափ զինուոր սպաննուած էր որ չէին կրնար թշնամին ետեւէն իյնալ։ Պօէրները իրենց թնդանօթները ձգել պարտաւորուեցան։ Ասոնք ամէնքն ալ Քրուբի զինագործարանին մէջ շինուած են հին դրութեամբ։ Պօէրներուն կորուստը յայտնի չէ։ Անգլիացիները, 300 մեռեալներէն զատ, ունին նաեւ 450 վիրաւոր։ Պօէրներու կորուստը ամէնէն աւելի Անգլիացիներուն թնդանօթներէն առաջ եկաւ. իսկ Անգլիացիներունը՝ Պօէրներու դիրքին վրայ կատարուած յարձակումի միջոցին։ Զօրավար Սիմընսի վէրքը շատ ծանր է և հետեւաբար կեանքը վտանգի մէջ կը նկատուի։ Զանազան հեռագիրներ կ'ըսեն թէ այդ ճակատամարտին պատիւը կը պատկանի Տըպլինի հրացանաձիգներու իռլանտական վաշտին։

Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ Կլէնքօէէն.

«Պօէրներուն դիրքը և բոլոր թնդանօթները գրաւուեցան. մեր զինուորները կրնանք տեսնել բլուրներու գագաթը։ Կէս օրին կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէր Կլէնքօէի մէջ։ Սիմընս զօրավարը փորէն վիրաւորուեցաւ, երբ Անգլիացիներու յառաջ խաղալուն վրայ կը հսկէր։ Վէրքը մահացու կը նկատուի։»

Քէյփթաունէն կը հեռագրեն թէ արեւմտեան սահմանագլուխին կողմէն Պօէրները զգուշութեամբ կը յառաջանան։ Լուպոժէրս զօրավարը հազար հոգիով սահմանագլուխն ի վեր կը յառաջանայ։ Մտադիր է, եթէ ճամբան օգնութիւն ստանայ, Օռանժ գետը անցնիլ և յարձակիլ Անգլիացիներուն վրայ, և կամ քանդել Տէ Արր և Օռանժի երկաթուղիներուն միացման գիծը։ Պօէրները գրաւած են Պէլմոնթի կայանը։

Հանգանակութիւն.—Թրանսվալի վախըստականներուն ի նպաստ Լոնտոնի մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը ուրբաթ իրիկուն 136,000 անգլիական ոսկի էր։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Գերմանիոյ կայսեր և Յունաստանի թագաւորի տեսակցութիւնը շատ սիրալիր եղած է։ Եորկիոս Թագաւորը տասը տարիէ ի վեր տեսած չէր Վիլհէլմ Կայսրը։ Յունաստանի թագաւորին շուրջը գտնուողները շատ գոհ են թէ՛ այդ և թէ արտաքին գործոց նախարար ֆոն Պիւլովի հետ ունեցած տեսակցութեանը համար։ Ասկէ յարաբերութեանց զգալի բարւոքում մը կը հետեւցուի Գերմանիոյ և Յունաստանի միջեւ։ Վիլհէլմ Բ.ի և Եորկիոս Թագաւորին հաշտութիւնը արդիւնք է Կոնստանդիանոս իշխանին ջանքերուն։ Իշխանը յաջողեցուցած է նաեւ որ գերման սպաներ Յունաստան երթան հելլէն բանակը վերակազմելու։

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Քարաքասէն հոկտ. 20 թուականով կը հեռագրեն թէ զօրավար Անտրատէ ընդունած է զօրավար Քասթրօյի վերջնագիրը։ Այս համակերպութեան ուղղակի հետեւանքով, խռովութիւնները կրնան վերջացած նկատուիլ։ Զօրավար Քասթրօ՝ այս խաղաղ կացութենէն օգտուելով, շաբաթ օրը պիտի մտնէ Քարաքաս։ Քաղաք մտնելուն պէս ընդհանուր ժողովը պիտի գումարուի իսկոյն ու նոր սահմանադրութիւնը պիտի ներկայացուի իրեն։ Ստոյգ աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ զօրավար Անտրատէ պիտի հեռանայ Վէնէզուէլայի երկրէն։ Յոռետեսներ սակայն չեն կարծեր որ զօրավարին հեռացմամբ երկիրը վերջնականապէս խաղաղած ըլլայ։

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Հոկտեմբեր.— Պօէրները իրենց յառաջացումը կը շարունակեն դէպի Քիմպըլի։ Կամուրջ մը քանդեցին Մօտէր գետակին վրայ՝ որ Քիմպըլէէն կ'անցնի։ Մինչեւ այսօր Պօէր զինուորները կը պահեն Քիմպըլի շուրջը իրենց բռնած դիրքերը։

—Նոր հեռագիրներ կը հաստատեն Կլէնքօէի (?) մէջ Պօէրներու տարած յաղթանակը։ Անգլիացիները պարպեցին Քօլէնսօն (?)։

Պօէրներու մէկ քանի յաղթանակները և այսօր տեղի ունեցած հանքային արժեթուղթերու լիքիտասիոնը զգալի կերպով ազդեցին գիներուն վրայ՝ որոնք կ'իյնան։ Մասնաւորապէս Զարթըրտները ինկան 3.37ի։

ՊԱՐՍԷԼՈՆԱՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՐՍԷԼՈՆԱ.—Խռովութիւնը կը շարունակէ քաղքին մէջ։ Կառավարութիւնը հրովարտակով մը ծանոյց թէ կը դադրեցնէ սահմանադրական երաշխաւորութիւնները։ Դատական նախարարը՝ Բարսէլոնիոյ մէջ ձեռք առնուելիք կարգապահական միջոցներու մասին տարակարծիք ըլլալով իր պաշտօնակիցներուն հետ, հրաժարեցաւ։ Կառավարութիւնը հաստատապէս մտադրած է ոչ մէկ առեւտրական ինքնօրինութիւն տալ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱՐԻԶ.—Նախարարաց Խորհուրդն ալ հաւանութիւն յայտնեց այն հրամանագրին՝ որով պատերազմական նախարարը կը վերակազմէ պատերազմական Բարձրագոյն Խորհուրդը։

—Նախարարաց Խորհուրդը այսօր գումարուելով Էլիզէի պալատին մէջ, ընդունեց այն օրինագիծը՝ որ սէնտիքաներուն կու տայ քաղաքային անհատի իրաւունքը։

ՕԳՈՏԻ ՄՕՌԻԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1882
[illegible]
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը

Պայլըլ Հաուզի հրատարակութիւնները կարդալ Դ-րդ երեսը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	01
Ամէնէն բարձր գին	»	24	02
Ամէնէն վար գին	»	23	38
Րումէլիի Երկթ. զոյգ.	Ֆր.	114	—
Ամէնէն բարձր գին	»	114	25
Ամէնէն վար գին	»	113	87

ԲԱՑՈՒՄ 13 Հոկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	02
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	114	25
Օսմանիյէ		409	—
Ռէժի		292	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթոմ.		2	35
Երկրագործական Պանքա		7	—
Ծոս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Օ. Ո.	3	11
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	—
Թրամուէյ բաժնեթ.		625	—
» ժուիսանս		215	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	300	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	482	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	110	04
Թօլ էմբէրիալ	»	90	05
Քրիմից	»	81	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	36
Մէթալիք	»	96	30
Բուայլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	62

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	10
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	02 1/2
» » » չէք	»	22	84
Բէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	61
Վիեննա չէք	Ֆիօր.	10	96 1/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 24 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	—
) գոց.		22	07 1/2
» » » Բ.	.	48	70
» » » Գ.		27	15
Օսմանիէ	»	410	—
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	116	—
Օսմ. Ռէժի	»	292	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	553	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	27
Քրէտի Լիոնէ	»	912	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	60
Սպանիական արտաքին	»	61	65
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	370
Դրամագին	»	03	

ՊԷՐԼԻՆ, 24 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Րումէլիի Երկաթուղի	»	117	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	245

ՎԻԵՆՆԱ, 24 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	57	03
» Լոնտոնի վրայ	»	120	75
Րումէլիի Երկաթուղի	»	59	—
Օսմ. Ռէժի	»	133	—

VIN DE PEPTONE

Դրեթէ 10 տարիէ ի վեր Բարիզի Լապօռաթուառը մասնաւորաբար Շաբօթոյի Բէբթոնը կը գործածէ, պարզապէս անոր մաքրութեան համար։ Այս Բէբթոնն է որ առաջնակարգ գինիի մը խառնուելով, կը գոյացնէ Շաբօթոյի Բէբթոնի Գինին, զօրացուցիչ տկար անձերու, անդամալոյծներու, անարիւններու, և որ կը կանոնաւորէ մարսողական գործարանները։

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէմոն էֆ. Քույումճեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Միհրան էֆ.
Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թահտապուրուն
Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսա Շահանէնէ միւպայաա օլունաճագ օթուզ պին գըյէ քալթալմէսին միւնագասասընա պաշլանըլաըղընտան իթայա թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթեպէր քէֆալէթնամէի միւսթասհըպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայեթ սաաթ ատգուզա գատար խազինէի ճելիլէի միւշարէլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։ 1—3

Ֆի 12 Թըշրինը էվվէլ սէնէ 305

ՏՈՔԹԷՕՐ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հին և նոր ջերմամիզութիւնն ու անկէ ծագում առած ամէն կարգի հիւանդութիւնները կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ, առանց ո՛ և է ցաւ զգացնելու։ Կասկածողներ՝ բժշկուելէ վերջ իսկ կրնան վճարել դարմանումի վարձքը։

Ամէն օր առաւօտէն մինչև իրիկուն հիւանդ կ'ընդունի, Կալաթա՝ Թրամվէյի ճամբուն վրայ Գարագուշ օթէլին դիմացը թիւ 97, լամպաճիի խանութին վերնայարկը, մասնաւոր դարմանատանը մէջ. մուտքը լամպաճիէն։ 428 19—40

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն Եւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ 'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուղեցէք երբեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու եռ տըրուելու ձևով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ֆ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլի և [illegible] միջև [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշեան	3500
Քէսդրիան	10500	[illegible]	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9009	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիան	8000	[illegible]	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վալոնիան	3700	Օբորդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Այսանցք ուղեւորներ կը ընդունին իրենց, աղքատներն այլեւս փոխադրելու կամ Պաթումէն մեքենայ ...ին համար իրենց հրահանգը դրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ. ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Նախկին Ֆրանսական Փոստ յարկը, Ներքին Ջիւղագիւղի դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադիւրաւ ցաւած ակռաները կը լեցնէ, ցաւերը և բոլոր հիւանդութիւնները բուժելու պայմանաւ։

Նորանոր եղանակաւ, ոսկի, ճենապակի, և գիմացկեան արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականի, ... դէմքի ձևերուն ... համեմատ, և այլն։

Բերնի հիւանդութիւնը կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև ծծմրուկներ և ամենակատարելագործեալ ... միջոցաւ, առանց ցաւի ... ։

Տ. Գ. Ջանտեր կ'ընդունի օրերն ալ, (Կիրակի և ...) ինչպէս նաև ամէն օր, (Կիրակի և ...) հիւանդ ընդունելին Բերայի գործատեղին։

Գօտեքիւյեքը կրնան գտնել իրենց ընտիրները, թիւ 1 Ֆիրութիւն փողոց։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(.0 ... 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին
կա ՈՂԻՍ ԽԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմբեն
Ցակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի Հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօխ
Մարբուճճըլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Դօնկօ	2906	Գրօսնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաբֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբրօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիմալայօ	1581	Միրանտօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Ցէֆրօ	1200
Գօրօտինօ	1264	Տուրօ	2883	Հօրատիօ	3800	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Գրէյօ	1076	Տրաբօ	1712	Հումպէր	896	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնօ	341	Տինամօ	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօպիօ	3327
Գըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	[illegible]	5540	Օթէլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլդորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնտարիօ	4036	Թօրբինօ	487
Գալիպսօ	1337	Էքրագօ	1481	Քլէօ	1058	Օրլանտօ	1555	Ուռպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Քօվնօ	1700	Բէլօ	540	Վօլօ	1289
Զիբակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2219	Վօլթուրնօ	2398
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէանդրօ	2272	[illegible]	1668	Ուէտօ	1850
Դիդօ	2697	Գալիլէօ	3080	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Իպսօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Գլէօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 18ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ճ. ՀԻԼՏ ԸՆԴ ԲԻՇՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մէյտէն խան. Ղալաթիա

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ	Կամուրջէն Սկիւտար	Սկիւտարէն Պէշիկթաշ	Պէշիկթաշէն Սկիւտար
ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
— —	— —		
— —	— —	— —	— —
1 —	1 50 Գուզկ.	— —	— —
1 40	2 25	1 —	1 10
2 —	2 50	1 30	1 40
2 35	3 25	2 15	2 30
3 —	3 50	2 50	3 — Գուզկ.
3 35	4 40	3 50	4 —
4 —	5 30 Պէշիկթաշ	4 50	5 -
4 40	6 15 »	5 45	5 42
5 20	7 5 »	6 35	6 27
5 45 Պէշիկթաշ	7 45 »	7 15	7 17
6 35 »	8 20	8 20	7 57
7 15 »	9 —	9 35	8 30
8 —	9 40	10 — Գապաթ. Պէշկ.	9 45
8 45	10 15 Գուզկ.	10 45 » »	10 15
9 35	10 40 »	11 25	— —
10 10 Պէշիկ. Գապաթ.	11 — »	11 50	11 —
10 30 Գուզկունճուք	11 25 »		11 35
11 55 »	11 50		12 10
11 15 »	12 —		
12 —			

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆր. ամբ	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

QUINA LAROCHE

Նիհար, տժգոյն և ախորժակ չունեցող տղոց ու կիներու և հիւանդութենէ նոր ապաքինածներու համար, ըստ բժշկութեան, ամէնէն ազդու դեղը պողպատն ու քինինն է։ Պողպատը արիւնը կը թարմացնէ և կ'ուժովցնէ. իսկ քինինը՝ ստամոքսին պաշտօնը կը դիւրացնէ։ ՔԻՆԱ ԼԱՐՈՇ, այդ երկու ազդու դեղերէն բաղկացած ըլլալով, իր նմաններուն մէջ ամէնէն առաջինն ըլլալը կը հաստատէ այն 16,600 ֆրանքի պարգևը զոր ստացած է ֆրանսական կառավարութենէն։ Քինա Լարոշ Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ կը գտնուի։

Լ'ԱՆՔՌԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.
1871էն մինչև 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գօլոմօն Նաքօ, » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վինկիւ-Ինկլնհայն
Կառավարութեան Քոմիսէր
Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՖՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Ներածողական ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ

ԿԷՐԻ ԳԱԼԱՆ ՄԼՃՈՒՍԻ
Նոր Հրատարակութիւն Պայպլ Հաուզի

Նուէրի յարմար գեղեցիկ գրքոյկ մը։ Հայատառ Թուրքերէն Թարգմանութիւն Ամերիկայի մէջ վերջերս հրատարակուած և ժողովրդին կողմէ մեծ ընդունելութիւն գտած գրքոյկի մը։ 64 երեսներէ կը բաղկանայ։ Փառակազմը որ կողքին վրայ ոսկեզօծ պատկեր ունի, կը ծախուի 4 դահեկանի, իսկ թղթակազմը 60 փարայի։

Կը ծախուին Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ֆինճանճըլար Եօգուշու, Պոլիս։ 173

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 12 24 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 13 25 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (ճաղորդակցելով Աղեքստնդրիա, Փորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 14 26 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 14 26 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 15 27 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 56

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
[illegible] Լիվէրբուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Պոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Օրանիա	7268	[illegible]	2393
Փավոնիա	5587	Սարակոսա	2168
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2248
Գալլիա	4809	Փալմիրա	2144
Սքիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէպպօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	[illegible]	1295
[illegible]	1814	[illegible]	1295
[illegible]	1845		

Շէրպուռ շոգենաւը, նաւապետ Քարպինս, ընդհ. վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս պիտի հասնի դէպի հոկտ. 30ին (Ն. Տ.)։

Դիմել առ. ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] և Սեւ Ծովի միջև [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անուպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէպպէ	3000	Օսայրիս	2250
[illegible]	3000	Թէբա	2250
[illegible]	3000	Մէֆիս	2000
Օզմանլի	3000	[illegible]	1800
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթօլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, ճէյմս Սդրիգ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ՉԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (53)

ՍԻՄՈՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Բ. ՄԱՍ

Ժ.

ԲԱՐԻԶԻ ՏՕՆԵՐԸ ԵՒ ԳԱՒԱԶԱՆԻ ՏԱՂԱՆԴԸ

Ժամ քանի մը գաւազանի հարուածով փախցուց երկու չարագործները որոնք կըրցածնուն չափ ուժով վազել սկսան ու քիչ ետքը անհետացան մօտակայ փողոցի մը մէջ։

. . . .

Այն իրիկունը՝ տիկին Բինքլօ՝ Մանտրէնէի մայրը՝ նստած էր իր սենեակին մէջ ու կը մտածէր իր զաւկին վրայ՝ որ բաւական ատենէ ի վեր երեւան չէր ելած։

Խեղճ կինը ուրիշ մտածում մըն ալ ունէր։

Տանուտէրը որ միեւնոյն տան մէջ կը բնակէր, — անհամբոյր և անգութ մարդ մը ինքնին, — նեղը դրած էր զինքը՝ նոյն ամսուան վարձքը պահանջելով։

Տիկին Բինքլոյի համար ճշմարիտ պատուհաս մը եղած էր այդ մարդը։

Ամսականը օր մը ուշանալուն պէս, կու գար չլսուած խօսքեր կ'ընէր անպիտանը, երկինքն ու երկիրը, Աստուածն ու սատանան իրար խառնելով։

Նոյն առտուն իսկ նմանօրինակ տեսարան մը տեղի ունեցած էր, որ բոլորովին գլխէ հանած էր խեղճ կինը։

Ու կը մտածէր թէ ինչպէս յաջորդ օրը պիտի կրնար տանը վարձքը հայթայթել։

Յանկարծ դուռը զարնուեցաւ։

Տիկին Բինքլօ գնաց բացաւ դուռը՝ և զարմացման աղաղակ մը արձակեց, տեսնելով իր զաւակը՝ Մանտրէնէն, տարօրինակ վիճակի մը մէջ։

Հագուստը բրդքուած էր ամբողջովին և ցեխի արատներ կը ծածկէին վերարկուն ու տափատը։

Գլխարկն ալ ծռմռկած էր։

—Ի՞նչ ես եղեր հարցուց տիկին Բինքլօ անձկութեամբ։

—Ոչինչ, պատասխանեց Մանտրէնէ, տարօրինակ արկած մը եկաւ գլխուս զոր քեզի կը պատմեմ երբոր ներս մտնենք։

Երկուքը մէկ ներս մտան սենեակէն՝ ու Մանտրէնէ վրան գլուխը մաքրելէ ետքը նստեցաւ բազմոցի մը վրայ։

Մայրը իսկոյն անոր քով փութաց.

—Պատմէ նայի՛նք, ըսաւ իսկոյն։

—Բան մը չէ։ Ռօշշուար պուլվարին բացերը գինովի մը հանդիպեցայ որ օձիքս կառչեցաւ։ Ուզեցի ազատիլ, բայց անպիտանը ամուր բռնած էր. ու բաւական դժուարութիւն քաշելէ ետքն է որ յաջողեցայ ինքզինքս ազատել անպիտանին ձեռքէն։ Միայն թէ, կռուի պահուն երկուքս ալ փոխադարձաբար գետին գլորեցանք. այդ է պատճառը որ վրաս գլուխս ցեխով ծածկուած է։

—Զա՛ր սատանայ, բացագանչեց տիկին Բինքլօ։

Սակայն Մանտրէնէ չիտակ չէր խօսէր։

Իր հագուստին բրդքուած ըլլալուն և վրան գլուխը ցեխով ծածկուած ըլլալուն պատճառը ուրիշ բան էր։

Ռօշշուար պուլվարին գինովը չէր որ պատճառ եղած էր ատոնց՝ հապա ուրիշ կռիւ մը, ուրկէ դժուարաւ կրցած էր ճողոպրիլ, և ան ալ Ժագ տը Համէլի օգնութեամբ։

Եւ իր վրայ յարձակողներն էին Պօսիր ու Քառավան, իր երկու նախկին ընկերները՝ որոնք Ազատ Բարիզցիներու ընկերակցութեան վերջին գումարման մէջ այնչափ դժգոհ երեւցած էին իրեն դէմ։

Ամէն պարագայի մէջ տիկին Բինքլօ բանէ մը չկասկածեցաւ և բոլորովին հաւտաց պուլվառ Ռօշշուարի համբաւաւոր գինովին պատմութեան։

Անմիջապէս կերակուրի նստան՝ որու միջոցին տիկին Բինքլօ իր զաւկին պատմեց տանուտէրին պարագան և զգացուց այն անտանելի կացութիւնը՝ որուն մէջ կը գտնուէր։

—Վա՛յ անպիտան, ըսաւ իսկոյն Մանտրէնէ, աւելիքը ըլլայ սրիկային։

Քիչ մը դրամ տուաւ իր մօրը՝ որպէս զի թէ՝ սենեակին վարձքը տայ և թէ հոգայ իր կարեւոր պէտքերը։

Սեղանէն ետքը, խօսակցութիւնը տարբեր երեւոյթ առաւ։

—Ի՞նչ կ'ընէիր, հարցուց տիկին Բինքլօ, ի՞նչ գործով կը զբաղէիր։

—Ասկէ անկէ գործը չէ որ կը պակսի, պատասխանեց Մանտրէնէ, ու բաւականին աւելի պատուաւոր կերպով ապրուստս կը շահիմ։ Մանաւանդ որ իշխանուհի մը զիս իր պաշտպանութեան տակ առած է ու բնաւ պարապ չի թողուր զիս։

—Հաստատ գործ մը գտա՞ր վերջապէս։

—Այո՛, քանի մը օրէն հաստատ գործով մը պիտի զբաղիմ։

—Իրա՞ւ...

—Այո՛, միայն թէ ասկէ հեռու պիտի մնամ։

—Ասկէ հեռո՞ւ...

—Շատ հեռու... պիտի պարտաւորուիմ բազմաթիւ տարիներու համար բաժնուիլ քեզմէ։

Տիկին Բինքլօ տժգունեցաւ և արցունքներ սկսան հոսիլ իր աչքերն ի վար։

—Պիտի թողո՞ւս զիս, ըսաւ յանկարծ։

—Այո, իշխանուհին ինծի կը հայթայթէ պէտք եղած միջոցները՝ որոնք զիս պիտի հաստատեն օտար երկրի մը մէջ. բայց ապահովէ, մեկնելէս առաջ քեզի պիտի ղրկեմ բաւականաչափ դրամ՝ որպէս զի ամբողջ տասը տարի կարենաս հանգստօրէն ապրիլ։

—Ամբողջ տասը տարի՛...

—Այո նուազն։

—Ուրեմն ամբողջ տասը տարի բացակա՞յ պիտի մնաս։

—Չեմ կարծեր, բայց մեկնելէս առաջ կ'ուզեմ ապահով ըլլալ քու վիճակիդ վրայ. անոր համար այդչափ տարուան բաւելիք դրամ պիտի ձգեմ։

—Ա՛հ, ինծի համար մեծ բան մը պէտք չկայ։

—Կարելի եղածը պիտի ղրկեմ քեզի։ Առ այժմ ասոր բարով։

—Կը մեկնի՞ս։

—Այո՛, պէտք է որ մեկնիմ անպատճառ։

—Ի՞նչ պիտի ընեմ ես։

—Ըսածս որ ընդունիս ղրկելիք դրամս՝ զոր կրնաս ուզած կերպովդ գործածել։

Մանտրէնէ համբուրեց իր մայրը և նետուեցաւ սանդուխէն ի վար։

Առաջին յարկին բարձունքը՝ գեր մարդու մը զարնուեցաւ՝ որ պառաց իր երեսն ի վեր.

—Ուշադրութիւն չէ՞ս կրնար ընել, տալո՛ւշ արարած։

—Տանուտէրը ըլլալու է, մտածեց Մանտրէնէ։ Ամէն պարագայի մէջ սուղի պիտի նստեցնեմ իրեն։

Հնարամիտ բայց մեղապարտ գաղափարով մը լեցած էր միտքը։

Մեկնելէ առաջ, կ'ուզէր նախ մօրը վրէժը լուծել և յետոյ աւելցնել իր հասոյթները։

—Գրուած է եղեր ուրեմն, ըսաւ ինքնիրեն, որ Լա Պէլէթի տան մէջ բրածս իմ վերջին չհաւատարմութիւնս չպիտի ըլլայ։

ԺԱ.

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Տիկին Բինքլոյի տանուտէրը՝ Պ. Ալֆօնս Կրօսիս շատ կը սիրէր դրամը։

Բայց չէր նմանէր ագահներու այն դասակարգին՝ որ ամէն կերպով կը ջանայ ինքզինքը աղքատ ցուցնել։

Անպիտան մը ըլլալուն չափ մեծխօսիկ էր, տարօրինակ կերպով սնափառ, ու կ'ուզէր որ միլիոնատէր մը կարծէին զինքը։

(Շարունակելի)